

શ્રી મુકુંદ પદ માળા

યાને

વિવિધ કવિ પદ સંગ્રહ.

મુકુંદ પદ માલાનો સંગ્રહ કરી આપનાર

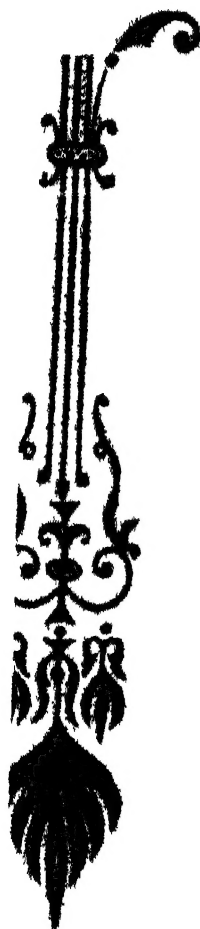
વૈદ્ય હરજીવન રત્નજી તથા

વૈદ્ય હરિલાલ જોશીકર.

જમાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર

વૈદ્ય શાસ્ત્રી દામોદર કાનજી.

સંવત ૧૯૨૧ આશ્વિનમાસ.

શ્રીમદ્વિનિ પ્રેસ બજારમેડ કોટ, મુંબઈમાં વૈદ્યજગદાનંદાચ વિજયને જાપ્ય.

ગુજરાત વિધાનસભા
અમદાવાદ
ગુજરાતી ઓપીસર્જન-અંગ્રહ

૬-૨૧-૩૬૦૨

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાશિદ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૩૫૦૧ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ મુદ્રા પરમપા

વિષય ૬ - : ૩૦,

આશય.

આર્ય પ્રજામાં ભજનનો શોખ હાલ ઠીક વધ્યો છે. લોકોની ભજન ગાવાની ને સાંભલવાની કાંઈક ચાહના છે જેથી અનેક રીતે ભજનો છપાય છે. આજે વણાં વર્ષો થયાં મુંબઈ શહેરમાં દરવર્ષે ચોમાસાના ચાર માસ શ્રીનરના રાયણમાં હું જાહેર વ્યાખ્યાન કરું છું. તેના અંતમાં મને જે અનુભવ થયો છે અને લોક રૂચી કર જે ભજનો એકત્ર મેં કર્યાં છે તેમાનો નાનકડો ભાગ માત્ર ભક્તજનોની ઉપરા ઉપર માગણી થવાથી પ્રસિદ્ધ કરવાની મને ફરજ પડી છે.

શરૂઆતમાં જે મહાત્મા શ્રી મુકુંદ ભટ્ટશ્રીનાં પદો પ્રસિદ્ધ કરેલાં છે તેઓ મારા વૃદ્ધ પિતા (દાદા) થાય. તેઓશ્રીનાં કેટલાંક પદો ઇન્દોરમાં સુર્યરામે (ગુજરાતી પેપરના એડીટર સાહેબ) બહાર પાડેલા કાવ્ય દોહનના પાંચમાં ભાગમાં આવી ગયેલાં છે અને તેમાં તેમની પ્રસિદ્ધી પણ તેઓએ ટુંકા લેખથી કરી છે. તેઓ મહાત્માશ્રીનો જન્મ કાઠીયાવાડમાં અમરેલી મહાલમાં આવેલ આવડ ગામમાં સંવત ૧૮૫૨ માં થયો હતો. બાલ્યાવસ્થાથીજ મહાન ભગવદ્દી અને ઉત્સાહી તથા સ્વધર્મ પરાયણ તેઓ હતા જેથી મહાત્મા તરીકે પૂજાતા હતા. તેઓશ્રીના પ્રતાપ રૂપ દિવ્ય કીર્તિ ચાર તરફ ફેલાઈ રહી હતી જેને પરીણામે તે વખતના અમારા રાજ્યકર્તા ખડેરાવ ગાયકવાડે પણ તેમને પુષ્કળ માન આપેલું અને વર્ષાસન કરી આપેલ છે. તેઓશ્રીને સંતાનમાં રત્નજી, કાનજી અને જેશંકર એ ત્રણ પુત્રો અને ત્રણ પુત્રીઓ થયેલાં. તેમાં મોટા પુત્ર રત્નજી ભટ્ટને ગોરી શંકર, માધવજી, હરજીવન અને મણીશંકર (જેઓ ભાવનગર સ્ટેટમાં કેળવણી ખાતાના ઉપરી છે) એવા ચાર પુત્રો છે. અને ભટ્ટશ્રી કાનજીને હું (દામોદર) એકજ પુત્ર છે; જેશંકર ભટ્ટશ્રીને ત્ર્યંબકલાલ અને હરિલાલ આમ બે પુત્રો છે; મહાત્માશ્રીના મહાન પુત્ર્ય ને પ્રતાપે તેમના પુત્ર પાત્ર પ્રધીનશિક્ષક અમારે આખું વિશાળ કુટુંબ સુખી છે અને

જે એક સંપૂર્ણ અમારા કુટુંબમાં સંપૂર્ણ છે, તે પણ તેમની ઉત્તમ ધાર્મિક વૃત્તિનોજ પ્રતાપ હોય એમ સિદ્ધ થાય છે.

મારામાં લાંબાવર્ષથી ધાર્મિક વ્યાખ્યાન કરવાની શક્તી પ્રાપ્ત થઈ તે અને જાહેરમાં મને જે પુષ્કળ માન મળે છે તેને માટે પણ જ્યાં હું વિચાર કરું છું તો મને એમ લાગે છે કે તે પણ મારા પૂર્વજ મુરખી વડીલ દાદા મુકુંદજી નાજ મહાન પુન્ય નું ફલ હું ભોગવતો હોઉં.

આજે લાંબા વર્ષથી મારા દાદાશ્રીનાં પદો પ્રસિદ્ધ કરવાની મને પારાવાર ઉત્કંઠા હતી; પરંતુ તેનો સંગ્રહ મળવાને વિલંબ થતાં અને હાલ પ્રયાસને અંગે મળી આવતાં તર્તજ પ્રસિદ્ધ કરવાની કોશેષ કરી છે. જોકે હજી ઘણાં પદો બાકી છે તો પણ જેટલાં મળ્યાં તેટલાં પણ છપાવવાની અતિ ઉત્કંઠાથી છપાવ્યાં છે. એ પદોનો સંગ્રહ કરી આપવામાં મારા મુરખી ભાઈ હરજીવન ભાઈ એ તથા મારા નાના ભાઈ હરિલાલ ભાઈએ સંપૂર્ણ શ્રમ લીધો છે અને તેઓએ પોતાની જે ઉત્તમ કરજ બજાવી છે તે માટે તેમને મારે ધન્યવાદ આપવો જોઈએ.

મારા દાદાનાં પદો થોડાં હોવાથી અને ચાપડીનો આકાર કાંઈક સારો થાય તેવા હેતુથી, તેમ લોક રચીકર બીજાં પદો આવેતો તેમાં અધિક સાડું છે એમ માની એ પદ સંગ્રહમાં અન્ય સારા કવિઓનાં વિશેષ પદો ગોઠવ્યાં છે. હું આશા રાખું છું કે તે સર્વને રચીકર થશેજ અને સર્વે ભાવિક ભક્તો તે લઘુ પુસ્તક માંહેલાં પદને કંઠાલરણ રૂપ ગણશે. ઇતિશં.

જેમ જેમ આશ્રય મળતો જશે તેમ તેમ એકત્ર કરેલાં પદોનો મોટો સંગ્રહ પ્રસિદ્ધ કરવાને ઉત્સાહ વધશે. મારા પોતાના બનાવેલાં પદો અને વ્યાખ્યાનો પણ પુષ્કળ છે, પરંતુ તે સર્વ પ્રસિદ્ધ કરવામાં ઇશ્વરી કૃપા દ્વારા મદદની જરૂર છે.

વૈદ્ય ડામોદર કાનજી.

૨૦—પોતાને દવાખાને, કુંભાર દુકાડા, ઘર નં ૨૩.

મુંબઈ. ૧૦ ૪

શ્રી મુકુંદ પદ માલા.

૧

મંગળ ધ્વનિ.

ધનાશ્રી.

- શ્રી રામ કૃષ્ણ હરિ જે જે રામા કૃષ્ણ હરિ:
ભજ ગોવિંદા હરિ જે જે ભજ ગોવિંદા હરિ.
નારાયણ હરિ જે જે નારાયણ હરિ.
જીવ વિચારી જો તું આગળ વેળા છે આકરી-જેજે ૧
- શ્રી સદ્ગુરૂની સમજણ અહિને હેતે ભજને હરિ,
એ સમજણથી કૈક તર્યા છે ફેરા નાવ્યા ફરી-જેજે ૨
- કૂટે કપટે ભાવે કુલાવે સંગે ચર્યા કરી,
યમ કીંકરના લયને વારે, એ સમજણ છે ખરી-જેજે ૩
- નામ ભજનથી નર્ક નિવારે કૈક ગયા છે તરી,
ધ્રુવ અંખારિષ પ્રહલાદ વિભીષણ, પામ્યા પદવી ખરી-જેજે ૪
- લક્ષ ચોરાશી ફેરા ફરતાં કપટે કરણી કરી,
આ અવસર હરિ ભક્તિ ન જાણી ફોગટ ફેરા ફરી-જેજે ૫
- સકલ લોકમાં સૌને વંદો પરનિંદા પરહરી,
આ અવનીમાં અમર ન કોઈ, નિશ્ચે જાવું મરી-જેજે ૬
- ક્યાંથી આંચો ક્યાં વળી જાવું, તેની ખબર ન ખરી;
ખહુધર ભટકયો માફ માની, અવળાં ભાડાં ભરી-જેજે ૭

હોતે કરીને હરિ ગુણ ગાયે, કૂડ કપટ પરહરી,
મુકુંદ માયા મોહ તણને ધીરજ દ્રઢતા ધરી-જેજે ૮

૨

તાલી ભજનની ગરબી.

એક છે એક છે એક છે રે મારે આદી	
અનાદી પ્રભુ એક છે.	ટેક,
કારણ ને અરથે સઉને ભણ એ	
એવી ઉપાસના અનેક છે-મારે ૦	૧
ત્રિવિધિના તાપને કોણ મટાડે	
એવી વળી વિનતી હરેક છે મારે ૦	૨
કલિયુગતે વળી કબુદ્ધિનું કારણ	
તેમાં ભજે તો વિશેક છે રે મારે ૦	૩
મુકુંદ કહે મન માંથી ન મુંકું	
એવી અંતરમાં ટેક છે રે મારે આદી અનાદી ૦	૪

પદ. ૩

રાગ ભજનનો.

સાચા સાહેબને ભજે હે સંતો	
મનમથ ફંભને તો તબેજી	ટેક
ગુરૂ ગતી ગુરૂને આરાધીએ ભેષી સંશય નાસે ભાઈ	
આપ દેખાડે આપમાં તન તેજ પ્રકાશે-ભાઈ સાચા ૦	૧

શાંત દીપક ઘર ભીતરે જોતાં વસ્તુ સંભાળે ભાઈ,
 કુખુદ્ધિનો કેર કાઢી કરી કુખુદ્ધિ દેખને ટાળે-ભાઈ સાં ૨
 એક થડે બીજ નિપજ્યું જાત્યુ જુજવી જાણે ભાઈ
 સૂત્રધારે સઉમાં વસે તાણામાં જેમવાણે ભાઈ સાં ૩
 પાર ન આવે પરિ પ્રહ્મનો જોતાં જુજવો ભાસે ભાઈ
 સદ્ગુરૂ સમશ્યાં જોજડે તો પોતાની છે પાસે ભાઈ ૪
 વાણી વિલાસની ભાતમાં જાંતે ખડુ ભર માણે રે
 નીર ભાગેરથીમાં લજ્યું પછે ઠીક ઠેરાણુ ભાઈ સાચાં ૫
 સંગી મળે ચિદ્ પ્રહ્મના અનુ ભવિયા-અમાની
 ભાઈ એવી સંમત જોઈ આલીએ તરવાની નિશાની ભાઈ ૬
 એક અખંડિત આતમા સ્થૂલ સૂક્ષ્મ જાણે ભાઈ
 જડ મતિ જન જાણે નહિ અનુ ભવિયા વખાણે ભાં ૭
 સાચ આખ્યું મહા સંતને તે પર પ્રહ્મમાં પોતા ભાઈ
 કોધી લોભી ઘણી ઇરવા તે ચોરાશી માંખુતા ભાઈ ૮
 માન મેલી પ્રેમ પ્રીત્યશું મહા સંતને મળીજી. રે
 મુકુંદ કે અનુભવી ભેટતાં પર પ્રહ્મમાં લળી એ ભાઈ
 સાચા સાહેબને ભજો સંતો મનમથ દંભને તો નતજો. ૯

૫૪ ૪

કુંડળિયા માંથી.

સદ્બોધક કુંડલીયા.

ત્રિભુવન તનમે પ્રગટ ભયે રેનિ જાહી પ્રભાત
 રવિ દ્યોત દીપક ભયે તિમિર તરત ઉડાત તિમિર તરત ઉડાત.

અંગમાં ભવત ઉભરી

માહા મોટો મેહેમંદ કાલકું નાંખત મારી

કહત મુકુંદ નૃસિંહકે આનંદ અતિ ભયે

રેનિ બહિ પ્રભાત ત્રિભુવન તનમે પ્રગટ ભયે.

વૃક્ષ તરૂવર રાજમે પત્ર લગ્યાં અગ્યાત

ડાળયુ ચૌ દિશ પરવરી (વાકો) મહીમા અઘાત.

વાકો મહિમા અઘાત જાત જન જંગલમાહિ

સિદ્ધ મે ખડો હે સિદ્ધ સો અગને ધર લાહી

કહત મુકુંદ નૃસિંહ અંતર કાજમે

પત્ર લગ્યાં અજ્ઞાત વૃક્ષ તરૂવર રાજમે

ત્રિભુવન તનમે આયકે અતિશય કરે પ્રકાશ

ઉભય ભાવ મન નવરહો અતીશે થયો ઉદાસ

અતીશે થયો ઉદાસ, આશતો અંતર કેરી

ત્રિવિધ તાપ દશમન્ન ક્રોધ મોહાદિક વેરી

કહત મુકુંદ નૃસિંહ અતિ નિર્મલ ચિત કરિ અસ

અતિશે કર્યો પ્રકાશ ત્રિભુવન તનમે ધરિ અને

મે જાંના હરિ દૂરહે પણ નામે નજીકહે રામ

દિલ કૂડાસે દુર ખસે સત્ય સમીપ હૈ શ્યામ

સત્ય સમીપ હૈ શ્યામ; દામ ખસે નહિ ધાતુ

માન મરે જળ મજા ગળે આપ સખ જાતુ

કહત મુકુંદ નૃસિંહ તદ્દયે જ્ઞાનહિહોનાં

નામે નજીક હૈ રામ સદા ધન શરણે રહેનાં

(૫)

હોરી. ૫

મનવા તુતો જોને વિચારી વિચારી રે મન૦

શ્રીમહા પ્રભુજીકો મહિમા મોટો

જેણે આ માયા વિસ્તારી

બાકું ન જોને મુરખ મન મેરા

શીગતી થાશે તુહારી

જાંતી બાઝી તે હારી

મનવા તુતો જોને વિચારી

૧

સ્વપ્નાનું સુખતેં તો સાચુરે માન્યું

ધનધરણી અને નારી

આવી અચાનક કાલ પકડશે

નહિ રહે વાત વિચારી

પલક માંહિ થાશે ખુવારી મન

૨

લક્ષ ચોરાશીના ફેરા ફરતાં

આવી ઉગરવાની બારી

કરિલે ઉપાય સાધન તરવાનો

ઓહિ બિધી વાત વિચારી

લેને તું આપ ઉગારી મનુવા૦ ૩

સહુ પરિવાર સ્વારથી સંગી

ખાન પાનના ચારી

જ્યાંલગી પવન રહે ઘર અંદર

ત્યાં લગી સગાઇ સુધારી
 પીછે રાવેસકલ પુકારી મનુવા. ૪
 શ્રીપુરૂષોત્તમ પ્રાણના દાતા
 ભજન ચિતમાં ધારી
 મુકુંદ મહામતિ પ્રેમેશું ભજીએ
 તો લીજીએ આપ ઉગારી
 દેહની કરણી સુધારી
 મનવા તુંતો જોને વિચારી ૬

પદ ૬ અથ બોધનજા.

રાગ ચંદ્રવળાનો

આતમા સમને ઓળખી લીજો
 કીજીએ ઉત્તમ કામ રે
 સંત પુરૂષની સંગતિ કીજો
 જેથકી પામી એ ધામ જેથકી
 પામીએ ધામતે ભારે
 ભવ સાગરને પાર ઉતારે
 મુકુંદ કહે મહારસ સમજી ને પાજો
 આતમારામને ઓળખી લીજો કીજો ૧
 અંતર જામી એજ નિરંતર
 બ્રહ્માંડે ભર પૂર રે
 ચૌદ લોકના સાક્ષી પુરજી

સઘળે તેનું નૂર સઘળે તેનું નૂરછે મોટું
 જેથી માયાનું આપણુ મોટું
 મુકુંદ કે મોહને નાંખીએ વામી
 એજ નિરંતર અંતર જામી પ્રદ્વાંડે ભરપૂર ૨
 સમજી ને સાચો ધર્મ સંભાળો
 પાળો પર મારથ પ્રીત ૨
 દીન પુરૂષને દાનજ દીજે
 રાખીએ ભક્તની રીત ૨
 રાખીએ ભક્તની રીતતે મનમાં
 ત્રિવિધિના તાપ નવામે મનમાં
 મુકુંદ કે માંયલું હું પદ ગાળો સમજીને સાચો
 ધર્મ સંભાલો પાળો પરમારથ પ્રીતરે ૩

ભોજ ભક્તને ગુરુ ઉપદેશ.

ભોજ એ તુમ ભક્ત હો
 ખસો કૃતેપુર માંય
 નિર્ભય ચોક્કી નામરી
 કર્મ કબુતાં માંય કર્મ કબુતાં માય
 જે જાય તે નર જાને
 આપ હરખી યું કહે
 સોઈ હી ધર નેખખાને
 કહત મુકુંદ નૃસિંહ

હરી જનતે આ સકતહૈ
 નિર્ભય ચોકી નામરી લોભ
 એતો ભક્ત હૈ બસે કૃતેપુર માંય.

૧૦

૭

રાગ—સૌથી સમરથ રાધાવરનો આશરો.

આધ અનાદિનો જીવ તુંતો એજછો રે
 તેતો નવબહુયા જગમાં જગદીશને
 લક્ષ ચોરાશીના તું આવ્યો ફેરમાં રે
 તારે માથે ફરશે જમરા રીસ ને
 લેખાં લેશે ઘડી ઘડી ને પળ તણાં રે
 પંડિત રાજા સિદ્ધ (અને) દરવેશ ને
 સાથ પખાંના ખેલી છે એ શામળા રે
 કપટી કરશે જુજવા જુજવા વેશ ને
 એવું સમજી મનમાં તારે ચેતવું રે
 તદ્દયામાં રાખિ શ્રીહરિનું રૂપ ને
 સદા સર્વદા તુજમાં હરિનું તેજછે રે
 સત્ચિદાનંદ અખંડ પ્રહ્લ સ્વરૂપ ને
 તારે અજ્ઞાને (થી) તુંતો જીવછો રે
 બોધ મળે તો તુંછો સાચો શીવને
 મમતા મૂકી શ્રી ગુફને શરણે જતાં
 નિજ અંતરમાં ત્યારે દરસે દેવને

આધ૦ ૧

આધ૦ ૨

આદિ૦ ૩

આદિ૦ ૪

આવ નિરંતર દરસે જ્યારે દેવને રે
ત્યારે સર્વે જમણા ભૂલી જાયજો
મુકુંદ મન મહિ બહુ આનંદ ઉપજે રે
રહેજે સઘળાં કાર્ય સુધરતાં જાયજો. આદિ૦ ૫

૫૬ ૮

માટે મન તું ભાવે લજ ગોવિંદને રે
મૂકી દેને મિથ્યા તનનું માનજો
સદ્ગુરુ શબ્દ સદાતું સાચા જાણજો રે
જેથી જશે અંતરનું અજ્ઞાન જો. માટે૦ ૧
પૂર્વ પૂન્યના યોગે મનુષા દેહી મળીરે
જેથકી સઘળાં કાર્ય સદા સંધાયજો
અનુલવથી તે આત્મા નિજનો ઓળખોરે
તોતો, જન્મ મરણનો લય મટી જાયજો માટે૦ ૨
આવો અવસર પાછો તુજને નહિ મળેરે
ભૂલી જવાથી યાશે મોટી હાણ જો
તૃણા લોભે મોહિતું વળગી રહ્યોરે
તેણે કરી રાખે, તું મનની તાણ જો માટે૦ ૩
ક્યાંથી આવ્યોને ક્યાં તું વળગી રહ્યોરે
જો તું વિચારી કોણ માત ને તાતજો
રસ્તે સૌસંઘાતી તે લેળાં થયાં રે
તેની નમજે જાતિ ને કંઈ ભાત જો માટે૦ ૪

(૧૦)

મુકુંદ માયાનો પડદો તે એજ છે ર
રમવા વાળો એ છે સાચો એક જો
સદ્ ગુરૂ સંગે તે પ્રભુને સૌઓળખોરે
તેણે છુટે મનના સહુ સંદેહ જો

માટે૦

૫

૫૬ ૯

આવેળા એ અંતર જામી ઓળખોરે
જે ને જાણે છે ઉમયાને ઈશજો
બ્રહ્માદિક સરવે મનથી તેને બજે ર
જુગતે આવી જતન કરે જગદીશજો આવે૦

૧

તારો જનમારો જોતાં જોતાં ગયોરે
કઈક કૂડાં કીધાં-છે તે, કામજો
કાલ અચાનક આવી તુજને આલશે ર
તે વેળા તો આવે હરિ. તું નામજો આવે૦

૩

માલ ખજાના સરવે છે ઘરમાં રચારે
ઘર વખરી તે તારી સર્વે ફાકજો
સ્વારથીયાંતે સરવે જન લેળાં થયાંરે
ખોટી ખોટી મૂકે તે તો પોક જો આ૦

૩

કાળ અચાનક આવી તુજને ઘેરશે ર
ત્યાં તો ઝટક ઝાચુ છુટી જાયજો
રવિના સુત હુકમે લેશે ભાઈ હાલમાં ર
ત્યારે કોઈ નથી તેનો ઉપાય જો આ૦

૪

રસ્તે તુજને ખરચી ખાવા નહીં મળે રે
 ઉધારે નહિ આપે તુજને કોય જો.
 મુકુંદ કે છે એવું જાણી ચેતજો રે
 નહિતર અંતે ફજેતી પૂરી હોય જો આવે૦

૫

૧૦

રાગબિલાવર.

અનુભવનો ઘાલ

પ્રગટયો અનુભવનો ઉદ્યોત
 આનંદ વાધ્યો અંગમાં ટેક
 મનો વૃત્તિના તુરંગ મહોટા
 ઘડે અનેરા ઘાટ (પણ)

કર્ચું થાય કીરતારનું રે
 પછી અવળો થાય ઉચાટ આનંદ૦

૧

મોહ તૃષ્ણાનાં માપલાં
 આખા ભવમાં નાંહી ભરાય
 એમ દિવસ એળે ગયા રે
 ત્યાં તો આવી પોચી છે જરાય આ૦

૨

સુરતા વૃત્તિ એક કરી ને
 રાખો નિવૃત્તિ શું ધ્યાન
 પ્રવૃત્તિને પરહરી રે

અંતર જામી શુ રાખો માન આનંદ૦

૩

શરીર ‡ સંગી સદાય ભેળા

મૂકાવે છે મૂલ

સમજણથી સુખ ઉપજે રે

જેના દેવ દાતા અનુ કૂલ આનંદ૦

૪

સદ્ગુરૂ શાસ્ત્રના સંગથી

ઓળખાણુ એક અવિનાશ

અનુભવ જોતાં નિજ અંગમાં રે

હીઠા પૂરણુ રૂપ પ્રકાશ આનંદ૦

૫

દ્વૈત ટળી અદ્વૈત થયો

મટિ ગયા ત્રિવિધી તાપ

વિવેક વિચાર પ્રગટી રહ્યો રે

દરસાણુ તે આપો આપ આનંદ૦

૬

એ પદનો આશ્રય કરીને

નિશ્ચળ લીજે નામ

મુકુંદ કહે માયા લોપે નહિ રે

શાંતિ આવ્યે થયું સુખધામ આનંદ૦

૭

૧૧

રાગ ઉપર પ્રમાણુ.

તમે જુઓ વિચારી વાત અવસર રૂડો આજનો,

કઈ કાળના ત્રિવિધતાપ અવસર રૂડો આજનો

ટેક.

‡ શરીર સંગી-પાંચ ધદ્રીયો અને શબ્દ સ્પર્શ રસ રૂપ ગંધ.

એ પાંચ તેના વિષયો.

સંગતિ કીજે સંત પુરૂષની તો, મટે મનનો મેલ
 આત્મરામને ઓળખેરે, તેને મોક્ષ પદારથ સહેલ અં ૧
 દ્વાદશ^૧ સંગી સંગ ચાલે સુષી આગેવાન
 પંદર^૨ વિહારી પ્રેમદારે, અંતે સાત^૩ પુરૂષનું છે માન અં ૨
 એમ દિવસ કે કાળના તે ફેકટ ફેરા ખાય
 સંગી મળે ચિદ્ બ્રહ્મનારે, ત્યારે સહેજ સમાધી થાય અં ૩
 પાંચ ત્રિયાનું^૪ પોષણ કરતાં, થાશે તનની હાણ
 માંડ મનુષા દેહિ મળીરે, તેનું જતન કરે નિરવાણ અં ૪
 ગયો અવસર આવે નહીં, મર કરીએ કોટી ઉપાય
 મુકુંદ કહે મન સમજ્યા વિનારે, આવા ગમન
 ફેરો નવ જાય, અવસર રૂડો આજનો ૫

૧૩ દાંણુ લીલા.

સખી મધુપુર ગૈતી આજરે મોહન મળીઆરે
 મારાં સીધ્યાંતે સઘળાં કાજરે, હો શામળીઆરે ૧
 વાલો ઉભા તે યમુનાંને તીરરે મોહન
 સંગ શોભેછે હળધર વીરરે હો શામ ૨

-
- ૧ પાંચ જ્ઞાનેત્રી પાંચ કર્મેત્રી મન અને બુદ્ધિ એ દ્વાદશ સંગી.
 ૨ પાંચ કર્મેત્રી પાંચ જ્ઞાનેત્રી અને પાંચ તેના વિષયો મળી પંદર વિહારી.
 ૩ શ્રવણ, કિર્તન, સ્મરણ, પાદસેવન, અર્ચન, વંદન, દાસ્ય એ સાત પ્રકારની ભક્તીરૂપ સાત પુરૂષ,
 શ્રી ભાગવતના પુરંજન આખ્યાનનો ઘણો ગહન આ વિષય છે.

મારે માથે તે મહિનો માટરે મોહન૦	
દાણુ માગે છે, દાણીવ ઘાટરે હો૦	૩
અમે હતાં સાહેલીયુ સાથરે મોહ૦	
અન્યોઅન્ય કહે શ્રી નાથરે હો૦	૪
ગોપી છોડોને મહિનાં દાણુરે મો૦	
તમે દીસોછો સખલ સખણુરે હો૦	૫
દાણુ નહિ આપીએ દીનાનાથરે મોહન૦	
મારે જાયછે સૈયરનો સાથરે હો શામ૦	૬
ત્યારે હસી બોલ્યા મહારાજરે મોહન૦	
સખી વણુશે તમારાં કાજરે હો શામ૦	૭
મહિ મટુકી ફેડિશ આજરે મોહન૦	
ત્યારે જાશે તમારી લાજરે હો શામ૦	૮
એવું સુણી બોલી વ્રજનારરે મોહન૦	
તમે નાનાછો નંદકુમારરે હો શામ૦	૯
પહેલી પેરતા તે ધાળળી ધુંસરે મોહન૦	
ન્હોતી મુખે તમારે મૂછરે હો શામ૦	૧૦
હવે બોલવા શીખ્યા બલદેવરે મોહન૦	
મૂકો વાટ રોક્યાની ટેવરે હો શામ૦	૧૧
કહે કૃષ્ણજી ફેડિશ હેલરે મોહન૦	
ત્યારે થાશે તે રંગડાની રેલરે હો શામ૦	૧૨
આજ આગ્યાં છો વૃજની નારરે મોહન૦	
તમે નાશી જતાં ઘણી વારરે હો શામ૦	૧૩

કર જોડી કહે વૃજ નારરે મોહન૦	
ધન્ય જક્તનો કરે છે ઉદ્ધારરે હો શામ૦	૧૪
અમે સુંદર વૃજની નારરે મોહ૦	
તમે પીતાંબર પહેરનારરે હો શામ૦	૧૫
તમે ગાયુ તણા ગોવાળરે મોહન૦	
દૈત્ય દાનવ કંસના કાળરે હો શામ૦	૧૬
દાણુ દીઓને દીનાનાથરે મોહ૦	
આજ ઉરમાં વસો અવિનાશરે હો શામ૦	૧૭
પ્રભુ વનમાંતે ખેલો સાથરે મોહન૦	
હસી તાળી દીએ વૃજનાથરે હો શામ૦	૧૮
વૃજ નારીની પૂરી આશરે મોહ૦	
કહે મુકુંદ હરીના દાસરે હો શાંમળીઆરે	૧૯

રાસ છે. ૧૪

રાગુછોડજી રંગીલારે. એ રાગ.

કાલીંદીને તીરેરે વાલો વાય વાંસલડી	
એવા શબ્દો સુણીનેરે ગોપી સર્વે ટોળે મળી	૧
શ્યામ સુંદરને મળવારે અતિ અંગે આકુળી	
ચિત્તે શ્યામ ધરીનેરે વિરહે થઈ વ્યાકુળી	૨
અવળાં આભણ પહેર્યાંરે શોભા ભરી સુંદરી	
ભૂલી પિંડ પોતાનોરે હેતે મળવાને હરી.	૩

વન વેણુ સુણીનેરે સહુદીગ મૂઢ થઈ	
મૃગ ધેન ચરંતીરે સર્વે તે ઉભી રહી.	૪
ઢાહુર મોર બાપૈયારે સુણે બહુ રંગરલા	
દરે કોયલ ટોકારે જનો સહુ ટોળે મળ્યાં	૫
આવી અંતર જામીનેરે સખી સહુ પાયે પડી	
એવી પૂર્વ જનમનીરે પ્રભુ શું પ્રીત લડી	૬
અમને રાસ રમાડોરે પ્રભુજી કૃતાર્થ કરી	
સેવો પિયુજી પોતાનારે જાણોને પાછેરાં કરી	૭
ક્યાં જઈએ કેા કેશવરે તજ્યાં સર્વે સાથ સહુ	
તજ્યાં, તાતને માતનેરે તજ્યાં સુત જાત જનો	૮
નહીં મંદીર અમારેરે નહીં હરિ જાલીઆં	
કયહાં જાઈએ કેશવરે પ્રભુ વનમાલીઆં.	૯
અંતર જામીએ અંતરે કયો હિતે સુંદરી	
શ્યામ સુંદર સગડથીરે ગોપી વનમાંહે કરી	૧૦
નિરાકાર નીરંજનરે સખી પ્રભુ શીઠ ગમે	
નયણે આંસુ વહેછેરે વૃંદ મધ્યે પ્રગટ રમે.	૧૧
પીતાંબર પરવટરે વાલે વાળી યુક્તિ કરી	
અધર વેણુ વજાડેરે રાસ રમે રંગ ભરી	૧૨
વાજે વાજંત્ર વાજારે તાલ અને ખંજરી	
એક તાલ સતારનીરે વિણા વાજે જંત્ર સુરી	૧૩
વામ દક્ષિણ ગોપીરે મધ્યમાંહી શ્રીહરી	
એમ યુગલ સ્વરુપેરે આખંડ કીડારે કરી	૧૪

ત્યહાં સુર સનકાદીકરે જોવાકાજે આવી મજ્યા
 દેવ હુંડુલિ વાજેરે પુષ્પોથી વધાવિયા ૧૫
 ગોપી ગ્વાલની સંગેરે કીડા કરે શ્રી હરિ
 ધન્ય ભાગ્ય ગોપીનાંરે મુકુંદને કરણાકરી. ૧૬

૧૫ પ્રભાત.

અરજ સૂણેને અંતર જામી શરણે તમારે આળ્યોરે
 કામી કોપી લોભી ઘણેરે તૃણાચે બહુ ભરમાળ્યોરે-અરજ ૦
 ફૂડ કપટ કરી કરણી કમાણો ભવસાગરમાં ભટક્યોરે
 સતયુગ શરણનું નાવ મજ્યાથી અધવચથી હું અટક્યોરે-અરજ ૦
 આપ વિના નથી આરે જગતમાં કોનો ભરોસો રાખુરે
 બંધને મોક્ષના તમેછો દાતા અરજ તમારી પાસે દાખુરે-અરજ ૦
 ભક્ત ઉદ્ધારન કરણા નાયક સકલ ભૂવન પ્રતિપાલારે
 શરણાગતની સાર કરોછો ગર્વ ગંજન ગોપાલારો—અરજ ૦
 પતિત પાવન પ્રભુજન હિતકારી તમવિના કોને કહીયેરે
 મુકુંદ કહે મોહન ભરોસો તમારો શરણે તમારે રહીયેરે-અરજ ૦

૧૬ ઉપર પ્રમાણે.

શ્રી પુરુષોત્તમ પ્રાણનાથ પ્રભુ અરજ સૂણેને અમારી રે
 ભક્ત ઉદ્ધારણ પતિત પાવન સુણીમેં દેવ તમારી રે—શ્રી ૦
 એવું સુણી તુમ શરણે આળ્યો શ્રીપતિ કુંજ બિહારીરે
 કાલ ભુજંગ તો કેડે લાગ્યો ત્રીવિધ તાપ નિવારી રે—શ્રી ૦
 પાંચાળીના તમે પટકુળ પૂર્યા ગરૂડ તજીને ગિરધારીરે

હુઃશાસન દુર્મતિ દુર્યોધન હ્રિમ્મત એકા હારીરે—શ્રી૦
 ગજને કારણ પાળા તમે પળિયા ચક્રે આહ વિદારીરે
 ઇંદ્રધુમન સોહી પદ પામ્યો, એગતિ સહુથી ન્યારીરે—શ્રી૦
 અજભીલ તો મહા અધર્મી ન રહ્યો ધર્મ વેવારે રે
 પુત્રહેતે કરી નામ નારાયણ મોક્ષપૂરીમાં સીધાવેરે—શ્રી૦
 નામ ભજનનો મહીમા મોટો બાણે શેષ ત્રીપુરારીરે
 મુકુન્દ મનુષ્યા દેહથી સમજો લીયોને આપ ઉગારીરે—શ્રી૦

૧૭ મહાહાર.

શ્યામ સુંદર શોભા ઘણી ઓપે અનુપમ હાર
 જાંયે બાબુબંધ બેરખા વારિ વારિ બલીહાર—ટેક.
 કેસરી વાઘા કમકમે માથે પાઘ વિશાળ
 પાયે પનૈયા મોજડી ચાલે ચરકતી ચાલ—શ્યામ૦
 ચોદિશ ચાર ચતુર્ભૂજ આદ્ય અંતે એક
 અનેક જીવ ઉદ્ધારિયા પાર પામેન શેષ—શ્યામ૦
 શ્રીધન સુંદર વૃજપતિ વારિ વૃજના જીવન
 પંચરત્ને કીધી આરતી કહે દાસ મુકુન્દ—શ્યામ૦

૧૮ મહાહાર

પ્રીત સખી પ્રભુ વૃજપેરે ધાર્યો ગોવર્ધન
 કાલીદીથી ઉગારીને નાથે પાળ્યાં વચન—પ્રીત૦
 બલભદ્ર કૃષ્ણ ગોપી લઈ આવ્યા જમુનાંતીર
 ત્યહીં વચ્છાસૂર મારીયો નાથ હજધર વીર—પ્રીત૦

(૧૯)

વનદાહે અગ્નિથી દાઝતાં રાજ્યાં સહુ વૃજ બાલ
અગ્નાડી અ વીને ઉમટ્યો રક્ષા કરે નંદ લાલ—પ્રીત૦
વામભૂજ ગિરિવરધર્યો રાજ્યું ગોકુલગામ
ઈંદ્રતણે મદ મોહવા પરી વૃજલાની હામ—પ્રીત૦
ગોપી ગ્વાલ ટોળેમળી પૂજ્યા શ્રી મૂખચંદ
આજે અમશું દયાકરી કહે દાસ મુકુન્દ—પ્રીત૦

૧૯ પદ ત્રીજું

જશોદા ના જીવન વૃજપતિ કહે ગોપી ગોવિંદ
ધન્ય જશોદા માતને ધન્ય તાતજી નંદ—જશોદા
ધન્ય ગોકુલીયા ગામને વાલે ધર્યો અવતાર
ધન્ય સખી આ દેશને વારી વારી બલીહાર—જશોદા
ધન્ય સખી આગોપિને લાલ રમીયા રાસ
આજ ખેત્ર શું હું ઉચરું ખેલે દ્વાદશ માસ—જશોદા
પ્રણીપત્ય માત જશોમતિ પ્રણીપત્ય તાતજીનંદ
પ્રણીપત્ય ગોકુલ ગામને કહે દાસ મુકુન્દ—જશોદા

૨૦ સોરઠ

મોહન મધુબનમે નિરાજે
બાદલ ઝૂક આપ્યો ચાફેરી
મધુર મધુર મુર ગાજ—મોહન
ઘટારે છટા ધન દામની ચમકત
મોર બાપેયા સમાજે—મોહન૦

સુંદર શ્યામ મનોહર મુરતિ
 દેખી મદન મદ લાગે—મોહન
 મુકુંદ મંદ મતિ કહે કર ભેરકે
 હૃદય કમલમે બિરાજે—મોહન

૨૧ સારંગ.

કયાંઈ મળીયારે મીઠા મોહન
 જગના જીવન લાલા
 શ્યામળીયારે કમળાજીના કંથકે
 નંદ ના લાલા—ટેક
 જેને મોર મુકુટ પીતામ્બર છે
 એને કઠણ વચ્ચન કોઈ કહી નશકે
 ભવ ભયટળે પ્રભુ હૃલ્લિ છે—કયાંઈ
 જેણે અનેક જીવને ઉધાર્યા
 બહુ મોટા રાક્ષસ ને માર્યા
 એણે ધ્રુવ અંબરિષ પાંડવ તાર્યા—કયાંઈ
 એણે પહેલાં મારીને મારી
 વાંકી કુબજને ઉધારી
 કયાંઈ દીઠા ગોવિંદ ગિરિધારી—કયાંઈ
 કામણુ ગારાને બહુ છે કળીયા
 કપટી કૂડા છે શામળીયા
 કહે મુકુંદ મહારાજ કયાંઈ મળીયા ?—કયાંઈ

૨૨ કલ્યાણ.

જાય તારો જન જીવ તુંતો જાણી લેને
 જાય તારો જન માની તુંતો માની લેને
 કાયા ને માયા તારી કામ ન આવે
 અંતેતો ધર્મને દાન—માનીતું.
 નવખંડ નરપતિ થઈને જોએ
 પણ એક દિન રંક સમાન—માનીતું.
 કાલ અચાનક આવિને ગૃહે જ્યારે
 ગેહી અવસર લગવાન—માનીતું.
 કરમની કથની ને મનની મથની
 જોડીદે સહુ અજ્ઞાન—માનીતું.
 શ્રી પુરશોતમ સુખના દાતા
 ધરીલે તેનું તું ધ્યાન—માનીતું.
 મુકુંદ કહે હું કહીં નવ સમજું
 સૂજત નાહીં સ્વસ્થાન—માનીતું.

૨૩ સારંગ.

આજ રથ જોઠે શ્રી મદન ગોપાલ
 આઈ મિલે સખ વૃજકે વાસી
 નિરખત ગોપી જ્વાલ—આજ
 હરિત, બસન ઘનભાઈત વાધા
 પાધ કસુંબી રસાલ—આજ.

મોતન માલ કુસુમ અરૂ ગુંજ
 કનક જડીત માણી લાલ—આજ૦
 શુચી માસ શુક્લકી ત્રતિયા
 મિલે હરિજન ચોક વિશાલ—આજ૦
 ગાવત રાગ ર.મ પુર વિધીકે
 વિણા મૃદંગ તાન અરૂ તાલ—આજ૦
 નિરખી હરખી સખ વૃજકી વનિતા
 રથ રાજીત ત્રીભુવન પ્રતિપાલ—આજ૦
 મુકુન્દ પ્રેમ મગન ભયે નિરખત
 પુન્ય પ્રબલ જાકે અતિભાલ—આજ૦

૨૪

કાઠીના ગીતનો રાગ.

ભજને ગોવિંદા મનતું ભજને ગોવિંદા
 જેણે કરી મટે ભવના ફંદા—મનતું
 બહુ સુખકારી વાલો મારો બહુ સુખ કારી
 જેણે ગજ ગુણીકાને તારી
 વાલો મારો અખંડ આનંદા—મનતું.
 પાંચે ને પનોતોવાલો મારો પંચવીશે પૂરો
 એકવીશે ઉંચોવાલો મારો સભર ભરંદા—મનતું.
 ગોવિંદને ગાવે જે જન ગોવિંદને ગાવે
 રવિસુત નીકટ ન આવે યહી વીધી કહુત મુકુન્દા—મન૦

રાગ ઉપર પ્રમાણે.

મનડું લોભાણું સખી માડું મનડું લોભાણું
 જીરે કાંઈ શ્યામલી મુરત જોઈ—સખી૦
 પચરંગી પાઘેવાલો મારો પચરંગી પાઘે
 જરકશી જામે ઉપર કેસર છંટાણું—સખી૦
 વાંકે ને અંખોડેવાલો મારો જાકુટીની જોડે
 કમલ કટાણે તેમાં વળી અમૃત ભરાણું—સખી૦
 મોરલી વગાડીવાલો મારે પ્રીતડી લગાડી
 કોકની કળામાં સખી માડું મનડું હરાણું—સખી૦
 પૂરવની પ્રીતે સખી મને વાલો મળ્યારીતે
 મુકુંદ કહે તેમાં માડું કારજ સરાણું—સખી માડું.

રાગ ઉપર પ્રમાણે.

પ્રેમનો પીયાલો પીયો સંતો પ્રેમનો પીયાલો
 જોણું કરી વશ થાયે વાલો—પીયો.
 જમરાનું હેડું વાંસે દીસે જમરાનું હેડું
 જાવુંછે સાંજકે સવેડ ઉલોછે અધર ઉઘાળો—પીયો.
 પ્રેમીજન પૂરા તેતો કાંઈ શબ્દમાંહી ચૂરા
 તેને મટયો મનનો ઉઘાળો—પીયો.

પ્રેમરસ પીધો જેણે કાંઈ પ્રેમ રસ પીધો
 ભક્તિનો લાવ પૂરો લીધો પ્રગટયો અંગમાં ઉ તળો—પી.
 પ્રેમીજન ગોપી જેનીવાલે લજ્યા નવલોપી
 મુકુંદનો સ્વામી વાલો મારો ગાયોનો ગોવાલો—પીયો.

૨૭

રાગધીરાના પદ નો

ધનશ્યામ ગીરધરે નીરધનીયાનું નાણું
 અભય ધન સંચુરે ખીનું નજરે નાણું ધન.
 ખરચું ન ખુટે ચોર ન લૂટે
 નાવે ખજાને ખોટ
 જ્ઞાન ગુજરીમાં આડત અમારી લાવોને પ્રેમની પોઠ
 ત્રિવેક વસાણુંરે સખુદ્ધિમાં પકવાણું—ધનશ્યા.
 આદર વાદર વણજી નેવસ્ત ગોવીંદ નામનું જ્ઞાન
 પાસે રાખું હું ગુપત ગાંઠડી સંચું પ્રાણુ સમાન
 જપી જપ માલારે રાતને દીવસ વડાણું—ધન
 જ્ઞાન વૈરાગ એએછે દોતીયાં સુધ ખુધ લેખણુ શાઈ .
 સંતને ચોપડે જીવો તપાસી એવી સમજણની રશનાઈ
 એતો પ્રેમી પુરૂષને રે મોટે સ્વરે ગાયું ઘણું—ધન.
 સતસંગ લક્ષણુ હોય સમદૃષ્ટી, તેને હાથેરે હીસાળ
 આવાગમનનો મટે ઉધારો, થાય લક્ષ્યોગણો લાભ
 મુકુંદ મનુષ્યા દેહીરે અવસર લજવા ટાણું—ધનશ્યા.

૨૮ રાગપરજ

બહુ ભટકયોરે પ્રાણી બહુ ભટકયો
 હરિનામ ભજન વિના બહુ ભટકયો
 માંડકરી મનુષ્યાદેહ પામ્યા
 અમૃત રસનો લ્યોને ઘટકો--હરિનાં
 માલ ખજાનામાં બહુરે ઘુંચાણા
 પરમારથ દેખીને અટકયો--હરિનાં
 આ અવનિમાં અમર નહીં કોઈ
 આતો ચાર દિવસનો છે રે અટકો--હરિના
 હરતા ને ફરતાં હરિગુણ ગાયે
 રાખીએ એ પદનોખટકો--હરિના
 મુકુંદ મનમાં પત વિચારી મૂકીદે મમતાનો મટકો-હૃ

૨૯

રાગ ઉપરનો

આજ ઘડીરે પ્રાણી આજ ઘડી
 હરિનામ ભજનની આજ ઘડી
 દિનકર પ્રગટે તિમિર નિવારે
 રજનીમાંથી આવી રડવડી--હરિનાં
 આનંદ કંદ પ્રભુ અંતર જામી
 એવા પ્રભુ શું પ્રીતજડી--હરિનાં
 જમ કીકરનો ભથ નવમાન્યો
 એતારી અવળાઈ પ્રાણી તુંને નડી--હરિનાં

ભવ સાગરમાં ફેરા ફરતાં
આ વેળા તારે સમીપડી—હરિ નાં
મુકુંદ કહે પ્રભુ પ્રેમે શું ભજ્યે
છેલ્લી સદગુરૂની સાનજડી—હરિ નાં

૩૦

રાગ ઉપરનો

પ્રીત ખરીરે જેને પ્રીત ખરી
પરિગ્રહ સાથે જેને પ્રીત ખરી—ટેક
સ્થાવર જંગમમાં પ્રભુપદ પેજે
રાત દિવસ રટે હરિ રે હરિ—હરિ નાં
કામ ક્રોધ વળી લોભ ધણેરો
પરનિંદા તેણે પર હરિ—હરિ નાં
આ અવસરે પરિગ્રહ ન બાણ્યા
તો ભવ ભટકયો તું ફરીરે ફરી—હરિ નાં
ભવસાગરથી પાર ઉતારે
જનમ મરણ નાવે ફરીરે ફરી—હરિ નાં
મુકુંદ કહે પ્રેમ મગન થઈ ભજ્યે
આ વેળા તારે આવીરે ખરી—હરિ નાં

૩૧ મેવાડા—શામેરી

અંતકાળે આવીરે સંભાળી લેજો શામળારે
જેશોમાં કાંઈ અમારા અવશુષ્ક શ્યામ

(૨૭૦)

પણ છે પોતાનું રે પ્રભુ તમે પાળજો રે
અધમ ઉધારણ કણ્યા નિધાન—અંત૦
દોયલી વેળામાં રે કોઈ કોઈ નું નથી રે
જ્યારે કરે જમડા આવીને જોર
તેણી વેળા આવી રે દયાલુ મુજ દીનને રે
ખાંહે ગૃહીલેજો નંદ કીશોર—અંત૦
જ્યારે તુટે નાડી રે જલાય જ્યારે જલડી રે
ખાજે કફ સહીત શ્વાસના ઘોર
સગાંને સંખંધી રે લાગે સહુ લૂંટવા રે
ફૂડા ફૂડા કરીને શોર ખંકોર—અંત૦
સ્વારથનાં સગાં રે સરવે સંસારમાં રે
તમ વિના જૂઠા સરવે જન
પોતાના જાણીને રે આશ રાખું આપની રે
ખીજે નવ માને માઈં મન—અંત૦
ત્રાય ત્રાય કરી રે પોકાઈં છું હું તમજણી રે
તમેછો શામલીયા સરદાર
મુકુંદના સ્વામી રે તમે તો સુખાણુ છો રે
વાલા મારા નોધારાના આધાર—અંત૦

૩૨ હોરી.

પનઘટ ખેલત હોરી વૃજરાજ રસીલો—પનઘટ.
નેનનકો સુખ ભરભર લીજે નિરખીયે મુરતી મધુરી.

યહી અવસર સખી કળહી મીત્રેગો પુન્ય કીયો કછુ ભારી
 પૂરન જલ એહી વૃજ આયે શ્યામ ગૌર દોઢેરી—પનઘટ૦
 સહીત સુદામા ગોપ જ્વાલસળ ભરીરે ગુલાલકી ઝોરી
 કનક જડીત પિચકારી દરમે દરકત કેસર ઘોરીરે—પનઘટ૦
 નાચત ગાવત રફહી બળવત બાજત બેન મધુરી
 મુકુંદ મદન મોહન છખી નિરખત આનંદ વાધ્યો બહોરીરે—વૃ૦

૩૩ હોરી

નવરંગ ખેલ મચાવેરે સખી શામરો મોહન
 ઇતહી મીલી સળ વૃજકી વનિતા ઉતસળ જ્વાલ સોહાવે
 કેસર મૃગમદ ઓર અરગજા ભરીભરી ગાગર લાવે—રેસખી.
 છીરકત મોહન વનિતા પરસ્પર હોરી મધુર મુખ ગાવે
 તાલ ખંજરી તાંતુના બાજે શ્યામ શ્યામ સોહાવેરે—સખી૦
 રંગ સોરંગ ગુલાલ ઉડાવે સો રવિ તનયા મન લાવે
 નવરંગ ખેલ મચ્યો વૃજ બિચમે સુરનર ધ્યાન લગાવે
 મુકુંદ કહં એ રસ શોભાપર તનમનઘન બલ જાવેરે—સખી૦

૩૪ હોરી.

રંગ લાગ્યો મોહનજીકે સંગ અખ કહાં જાઉં સખી
 ભરી પિચકારી ગુલાલ ઉડાવે સો લાગત મેરે અંગ—અખક૦
 ભીજત રંગ અંગ મેરી સાડી ભીજત ચુનરી કો રંગ—અખ૦
 નૌતમ નાથ આજ સખી કેસે નિરખત નયન કુરંગ—અખક૦
 મુકુંદ મોહનકી ગતિ ન્યારી આનંદ વાધ્યો અંગ—અખકહાં.

(૨૬)

૩૫ હોરી.

ફાગનકે પુલ્યો ફાગ રંગ ખેલું સખીરી.
પુલે પુલ અર કેસુ કુલે પુલે સુંદર બાગ
પુલે ગ્વાલ અરગ્વાલની પુલે પુલે રાગ સુરાગ-સખી૦
પુલે હરિજન મનકી લીતર જીનકે નૌતમ ભાગ
મુકુંદ સોહી પરમપદ પાવે ચરણ રત અનુરાગ-સખી

૩૬ રાગકાનડો.

શ્રી હરિ ચરન રેણુ પરવારી
કોટ કલપકો સંકટ કાપે
યમ કીંકરણી અલય કરારી -શ્રીહરિ૦
મુકુટ મનોહર પીતામ્બર ધર
શંખ ચક્ર ગદાકર ધારી--શ્રીહરિ૦
મકરાકૃત કુંડલ કરણો પરિ
એસે બિરાજત મહન મોરારી -શ્રીહરિ૦
પય સુતમે જેસે ધૂત રહતહે
એસે અંતરમેં કુંજ બિહારી -શ્રીહરિ૦
હૃદય કમલમે હરિદેવ જાનો
ભજન પ્રતાપે ગુનિકા તારી--શ્રીહરિ૦
મદહાદ કારન નૃસિંહ પ્રગટે
હીરણ્ય કશ્યપ માર્યો ઉદર વિહારી--શ્રીહરિ૦

અબરીષ કારન દશરૂપ પ્રગટે
 ગજકોં છોડાયો બુડકોં મારી—શ્રીહરિં
 એસે અનેક ભક્ત ઉધધારે
 મોર મુકુટ પર મુકુંદ બત્રી હારી—શ્રીહરિં
 ૩૭ હોરી.

કોંન જાયે પિયરવાકી પાસ સખી આજ નાથ તથો—જાયેં
 બાલક બુધ્ધી પિયર સંગરાશી ઉતસે ભઈ મેં ઉદાસ
 નાથ અનાથકે અંતરજામી ઇચ્છા પુરણ આશ—જાયેં
 આદિ અનાદિકો સ્વ મી હમેરો મનગયો ઉનકે પાસ
 મુકુંદ મોહન તુમ ચણે રાખો
 જનમો જનમ કો દાસ—સખી કોનજાયેં

૩૮ ગરબી.

જાયછે જાયછે જાયછે રે
 આવી મોઘા મૂત્રી જીવાની જાયછે
 અમૂલખ આદેહ સ્વરતત જે ૧ તે
 કોડીના મૂલમા વેચાયછેરે—આં
 હરતાંને ફરતાં હરિગુણ ગાતાં
 વૈકુંઠ ધામમાં જવાય છેરે—આં
 મેહ તૃણા અને લોભ ઘણેરો
 આવા માયાને પડદે મુઝાય છેરે—આં
 આ લવમાંહરિ ભક્તીન જાણીતો

પાછું ચોરાશીમાં જવાય છેરે—આ૦
 માત્રખજના બહુ ભેગા કીધા પણ
 ખાવાનું હોય તે ખવાય છેરે—આ૦
 લક્ષ ચોરાશીના ફેરાં ફેરતાં
 ગુરૂ ગમથી તે જણાય છેરે—આ૦
 આ અવની માં અમર ન કોઈ.
 આ તો કાળના કોળીયા કેવાય છેરે—આ૦
 એવું જાણીને સદગુણ રાખો તો
 ઘટમહીં જ્ઞાનથી જણાય છેરે—આ૦
 મુકુંદ કહે મારી શીગતી થાશે
 મનડાની મનમાં સમાય છેરે—આ૦

૩૯

ઉપર પ્રમાણે

આવી યા આવી યા આવી યારે
 મારે મંદીર મોહનજી આવી યા.
 પ્રેમ કરીને પૂજન કરું હું
 મોતીડે થાળ ભરાવી યારે—મારે
 કેસર કુંકુમ મૃગમદ્દ ઘોળી
 પૂજને કૂતરે વધાવીયારે—મારે
 શ્રી પુરૂષોત્તમ પ્રેમ ધરીને
 મનડામાં ઠીક ઠરાવી યારે—મારે

દૂધ દહી ખીર પૂરી કચોરી
 આકરથી ભોજન કરાવી ચારે—મારે
 મુકુદ મનમાં ધ્યાન કરીને
 હૃદય કમલમાં કરાવીચારે—મારે૦

૪૦ ચાખખો.

જેવો છે જરનો દાણોરે તેવી માયાની ગતબાણો
 એકમાંથી અનેક થઈને પૃથ્વીમાં પથરાણો—જેવો
 અલક નિરંજન તે અવિનાશી આપે આપ કેવાણો
 બીજકરૂપે બહુ પરવરીયો બ્રહ્માંડમાં હી ભરાણો—જેવો
 અજ્ઞાને અહંકાર કરીને મોટપ માંડી મુંઝાણો
 કરમનીકીરત કેડેજાગી પછી બહુ લોઢં લેવાણો—જેવો
 માઈં તાઈં મનમાં માની પરી બ્રહ્મ નવજાણ્યો
 સદગુર કેરી સાનેન સમજી વહેતે પૂરતાણાણો—જેવો
 ત્રિલોચી યોગી સંત મળ્યેથી આત્મરૂપે ઓળખાણો.
 મુકુદ મનની બ્રાંતિ મટયાથી સાગર ॥ તીર ઠેરાણો—જેવો

૪૧

માતા અનસૂયાનું હાઝરકું.

માતા અનસૂયા ગુલાવે સુતને પારણેરે
 લીલા વાંસ તણું તો બનાવી રૂડાં પારણું
 ટાંચ્યાં આંખાડાલે પોઢાડ્યાં ત્રણ બાળ—મા૦

કરદોરી લઈ મુખથી હું હું હું હું ગોલતીરે
 ખોલે નાતમ હાલરડાં ત્વાં ખાલક પાસ માં
 મારા કાળાગોરા ઘોલા કુંવર કાલુડારે
 એમ કહી કુંવર તેડી સુંખનલેતી ગાલ-માં
 હસતાં દંતુડી હીસેકેવી હીરાકણીરે
 જોતાંજોતાં લાજે કોટિક મફનલાલ-માં
 જનની જુગતે આંજે અણિયાળી ખેઉ આંખડીરે
 સુંદર કાજળ કેરું ટપકું કીધું ગાલ-માં
 કાકા મામા બાપા ભૂપા મુખે ખોલાવતીરે
 થે થે કરિને રૂડા નચાવતી બહુ નાચ માં
 મહારા વહાલા ખાલક રોવરાગ્યો કોણે તુનેરે
 હુંતું ઉપર ઘોળી જાઉં કહે ઘણીવાર-માં
 હાશને હેતે કરીને ખાલકને ધવરાવતાંરે
 મુખડાં જોઈને મનને ઉમલકે ઉભરાય-માં
 દામોદરના પ્રભુને રમાડતાં જુગતે સતીરે
 હાલરડાં હુલરાવી મનમાં મસ મલકાય-માં

૪૨ ગઝલ.

અહો જગનાથ મમ સ્વામી સદાહું દાસ છું તારો
 નથી જગમાં અવર આશા પકડ કર આજ તું મારો અહો.
 ઘણું દીડું ઘણું દેખું ઘણું કીધું ઘણું કરવું
 સકળ માં સાર એ જોયો પ્રભુ આખીર તું મારો અહો.
 દિવાનો નામ તુજ લેતાં દિવાનો ચર્ચ તુજ જોતાં

દિવાનો ધ્યાન તુજ ધરનાં હવે કરતું મને તારે અહો
 ખીયાળામાં બહુ ભટક્યો પ્રભુતુજ અર્જુથી છટક્યો
 હવે હું છું અધર ભટક્યો ધર્યોમેં પાપનો ભારે અહો
 હામોદર તું દયા કરજે અરજ મારી ઉરે ધરજે
 અચાનક દુઃખ સહુ હરજે નહિં તો છે નહિં આરે અહો

વિવિધ કવિ પદ સંગ્રહ.

૪૩ ભજન

બલિહારી રસીયા ગીરધારી સુંદર શ્યામ હોતજી અમને
 મથુરાના વાસી આવા ન બનિએ હોજી
 વાંસલડી વાગી એવા ભણકાર વાગે છે
 વ્રજવાટ લાગે હવે ખારી સુંદર
 જમુનાનો કાઠો વાલા ખાવા ને દોડે છે
 અદખામણ દેછે હવે ભારી સુંદર
 વૃંદાવન કેરી શોભા તનવિણ અમને તો
 આંખે દીઠી નવ લાગે સારી સુંદર
 ગોવર્ધન તોળ્યો વાલા ટચલી આંગળી એરે
 અમપર ઢોળ્યો ગીરધારી સુંદર
 વૃંદાવન માંરે વાલે રાસ રચ્યોછે રે
 સોળશે ગોપીને ગીરધારી સુંદર
 બાઈ મીરાંકહે પ્રભુ ગીરધર નાગુણ વહાલા
 શુદ્ધ લેજો હવે તમે મારી સુંદર

૪૬ કટ્યાણ.

ચરે કોઈ ભક્ત અંશ અવતરે ભક્તિરસ તેના ઉરમાંઠરે
 સીંહણ કેડું દૂધ હોયતે સીંહણ સુતને ઝરે
 કનક પાત્ર પાળે કો ધાતુ ફેડીને નીચરે
 ખારા જળની માછલડીતે ગીડા જળમાં મરે
 સાકર ખોરનું સાકર જીવન ખરના પ્રાગુજ હરે
 માનસ સરનું મુક્તા ફલજે હંસ હોયતે ચરે
 મછ ભોળી જગલો શું બાણે ચંચુ મારી પરહરે
 સોમવર્ષી નું પાન કયાંથી પ્રાદાણ સુતને ઝરે
 વમળ વંશીને વમન કરાવે વેદવાણિ ઉચ્ચરે
 ઉત્તમ વસ્તુ અધિકાર વિના એમ કદિ નહિં મળે
 દયા પ્રીતમની ભક્તી ખરંખર ભાગ્ય વાનને ફળે

ભ૦

ભ૦

ભ૦

ભ૦

ભ૦

૪૫ સારંગ.

ઓ ભાઈરે શાંતી પમાડે તેને તે સંત કહિએ
 તેના દાસના દાસ થઈને રહી એ
 વિદ્યાનું મૂળ મારા ગુરૂએ જતાવ્યુંને
 તેતો ચોટયું છે મારે હુંયે
 ક્રીધા ગુરૂજને યોધ નવ લાગે ત્યારે
 મેતાનો માર શીઠ ખાઈએ
 વૈદ્યની ગોળીથી રોગ નવજાય ત્યારે
 તેની ગોળીતે શીઠ ખાઈએ

ઓ૦

ઓ૦

૧

લીધા વળાવાને ચોર જ્યારે લૂંટે ત્યારે
તેની સંગાથે શીદ જમ્યો ઓ૦ ૨

કલ્પવૃક્ષ સેવતાં દારિદ્ર્યન જાય ત્યારે
તેની છાયાયે શીદ રહીએ
રાજની ચામરીથી ભૂખ નવ ભાગે ત્યારે
તેની વેઠે શીદ જમ્યો ઓ૦ ૩

જ્ઞાન ખડું મારા સંતે બતાવ્યું ને
તેતો લાગ્યું મારે હું એ
મેતા નરસેયાનો સ્વામી મળનો ભાઈ
શામળાની સંગાથે રહીએ ઓ૦ ૪

૪૬ બીભાસ.

ભગીયે મહારાજ કુંવર નંદકે હુલારે,
નંદકે હુલારે લાલા નંદકે હુલારે. બ૦
પ્રાત ભાનુ ઉદય થયો ખૂઝ ગયે તારે,
ખંદીજન દ્વાર ઠાકે જાગ્યા કૃષ્ણ પ્યારે. બ૦
ચક્રા ચકવી દ્વારા જોલે કગવે જોલે બહારે,
ગોંડે ગલે બંધન છૂટે, જાગ્યા કૃષ્ણ પ્યારે. બ૦
મથુરામે હરિજન્મ લીધો ગોકુલ સિધારે,
કંસકો નિરવંશ કીચો મોર મુગટ વારે.
જમનાજી મેં ગેંદા પર્યો ગ્વાલ બહાર ઠારે,
કાલીનાગ નાથીઆયે કૃષ્ણ ભયે કારે.

દ્રૌપદી કે ચીર પૂરે ભક્ત કાર્ય સારે,
સૂરદાસ શરણુ આયે ધ્રુવ પ્રહ્લાદ તારે.

૪૭

ળીભાસ કે ળીલાવલ.

દે દે મેયાં મોકું માંખન રોટી,	
ગરજત ગરજત આયે માતૃકી પાસ,	
ધરણી ઉપર કરે લોટા પોટી.	દેદે૦
બલદાઉને પકર્યો કૃષ્ણકો નાકકો મોતી,	
કૃષ્ણે પકરી બલભદ્ર શીર ચોટી.	દેદે૦
મોર માન હંસ ભેખ લીનો,	
રોટી કરત હે ઝોંટારે ઝોંટી,	દેદે૦
સૂ-દાસ યશોમતી ભાગ્ય બડો,	
કરમનકી ઉનકી ગતિ મોટી.	દેદે૦

૪૮ ગઝલ.

જગ જ્યોતી સ્વામી અવથાર ભયો
થારે રૂપપે વારી વિકુલ નામ.
સૂરત નીપટ મહારૂપી સો રૂપ દિખાવત બહુરૂપી,
થારે નયન અનોપમ ચીતવારી—થારે રૂપ
કોનસી બેરન કોટ ભઈ જો હુમરે તુમરે ચોટભઈ,
કાહે નાંહિ દિખાવત છબ ન્યારી.—થારે રૂપ૦

મુખ ચાદર ઓરપે છાઈ રહ્યો સ્વપ્નનેમે દરસ દિખાઈ ગયો,
સોતો નટવર બનકે આઈ ગયો—થ:રે ૩૫૦

૯૯

ગાકુલ છે નાનું ગામડીયું શા માટે આવેા શ્યામ
પેસા વિહારી ગોધનચારી,
એતો તમે ભૂલી ગયા વિસાર્યા તમામ—ગો૦
મથુરાની અંદર છે માણુ મંદિર,
ધુગથી મઢેલાં તમને કેમ ગમે ગામ—ગો૦
ધાબળાને કામળાથી લાગે છે હવે તમે,
ગામડિયાની સાથે હવે રયું નથી કામ—ગો૦
કુબળ નારી કામણુ ગારી,
ખીજી વૃજ નારીનાં લેતા નથી નામ.—ગો૦
ગોપી જન કહે વહાલા એજ પુકારી,
ચરણમાં રાખો પ્રભુ નથી ખીજું કામ.—ગો૦

૫૦ કાફી.

બેદીનના મેમાન.

અમે તો આજ તમારા બે દીનના મેમાન,
સફળ કરો આ સહજ સમાગમ સુખનું એજ નિધાન—અમે૦
આબ્યા જેમ જશું તે રીતે સર્વે એક સમાન,
પાછા કોઈ દિને નહિં મળીયે ક્યાં કરશેા સન્માન—અમે૦

સાચવળે સંબંધ પરસ્પર ધર્મે રાખી ધ્યાન,
 સંખી સદ્ગુણ લેળે દેળે દૂર કરી અભિમાન—અમે
 લેશ નથી અમને અંતરમાં માન અને અપમાન,
 હોય કરી કડવાશ અમારી તો પ્રીય કરળે પાન—અમે
 દેશવ હરિએ કરૂણા કીધી ન ભમો ભલી ભાન,
 તત્ત્વે તાન રહે છે તેને થાય ન જરિએ જાન.—અમે

પર ભજન.

તૂટ્યો માગે તંબૂરાનો તાર ભજન અધુરું રહ્યું ભગવાનનું.—તૂં
 એક તૂટતાં બીજારે તાર અસાર છે જવાણીમાં નહિ હવે જવજ,
 પારા પડ્યા પોચારે નખલીયો નામની હોજ.—તૂં
 તરડ પડી છે રે બાતલ તુંબડે લાગે નહિ ફૂટી જતાં વાર,
 ખૂટીનું ખેંચાવું રે કાંઈ નહિં કામનું હોજ—તૂં
 રંગ ચડેલો કાચો રે કહો તે કેમ રહે ઘોડી ઘણી પોચી પડી જાય
 ખેલ બગડતાં ખાસો રે ભાન ન તાનનું હોજ.—તૂં
 સ્વર મેળવીએ શેમાં રે તાલ બતાલ છે ઢાલકમાં મળે નહિં ઢંગ,
 બંધ થયું છે બાફ રે હરિ રસ પાનનું હોજ.—તૂં
 ખરચી હવે ખૂટી રે ખૂટી હવે બીજી નથી હરિ હવે આલો તમે હાથ.
 કહું છું કામ ન મારે રે ધન જન ધામનું હોજ.—તૂં
 કેશવ હરિની કરણી રે કોઈ ન જાણી શકે વાણી મન પાછાં
 વળી જાય,
 બળ ચાલે નહિં તેમાં રે મહા બળવાનનું હોજ —તૂં

પર ભજન.

ગોવિન્દો પ્રાણ હમારોરે મને જગ લાગે ખારોરે
 મને મારો રામજી ભાવેરે ધીજી મારી નજરે નાવેરે
 મીરાં બાઈના મહેલમાં સાધુ સંતનો વાસ,
 કપટીથી હરિ દૂર વસે મારા સંતન કેરી પાસ;
 રાણીજી કાગળ મોકલે, દેજે રાણી મીરાંને હાથ.
 સાધુની સંગત છોડીદો મીરાં, તમે વસો રાણીજીની સાથ-ગો.
 મીરાંબાઈ કાગળ મોકલે, દેજે રાણીજીને હાથ,
 રાજપાટ સહુ છોડી રાણીજી ! તમે વસો સાધુ સંગાથ;-ગો.
 વિષના ખ્યાલા મોહ્યા દેજે રાણી મીરાંને હાથ,
 અમૃત કરી મીરાં પી ગયાં, જેને સહાય શ્રીવશ્વનો નાથ-ગો.
 સાંઠવાલા સાંઠ શણગારજે જીવું સો સો કોષ,
 રાણીજીના રાજમાં મારે જલ પીવાનો દોષ.—ગોવિ.
 ડાળો મેલ્યો મેવાડને મીરાં ચાલ્યાં પશ્ચિમ માંચ,
 સર્વ છોડી મીરાં નીસર્યાંરે જેતું માયામાં મનડું ન કાંઈ;-ગો.
 સાસુ હમારી સુશુભણાં સસરા પ્રેમ સંતોષ,
 જેઠ જગજીવન જગતમાં મારો નાવલીયો નિરદોષ—ગોવિ.
 ચુંદડી ઓઢું તો રંગ ચુએ ને રંગ ખેરંગી હોય,
 ઓઢું હું કાળો કામળો દૂજો ડાઘ ન લાગે કોઈ;-ગોવિ.
 મીરાં હરીની લાડકી રહેતી સંત હજુર,
 સાધુ સંગાથે રહેહ ઘણા, પેલા દીલ કપટીથી દૂર-ગોવિ.

ભિખ્મ પ્રતિજ્ઞા.

૫૩ સારંગ.

જો મેં હરિપે ચક્ર ન ધરાવું,
 લાગે મોરી જનની ગંગા શાંતનુ સુત ના કહાવું.—જો
 કનક થાંભ સારથી પાડું કપિયનકી ધ્વજા ગિરાવું,
 પાંડવ સહિત સૈન્ય સંહારે રૂઢિરકી સરીતા ચલાવું—જો
 સકળ ભૂપ સભા સખ ઝેઠે સખડો કેહેકે સુનાવું,
 ચક્ર ન ધરે જો યદુકુલ નંદન તો કહા મુખ લે ધર જાઉં—જો
 ઇતની ન કરું તો સોગન હે કૃષ્ણ કે ક્ષત્રિ બુંદ ન કહાવું,
 સૂરદાસ પ્રભુ ભીખ્મ પ્રતિજ્ઞા તો પૂઠ ન ફિરાવું.—જો

૫૪ ધનાશ્રી.

ગોવીંદના ગુણ ગાશું ખ્યારારે ગોવીંદના ગુણ ગાશું,
 ચરણમૃતનો નીચમ અમારે નિત્ય નિત્ય માંદર જાશું.—ખ્યા
 રાણેજી રૂઠ્યાતો રાજી નહિં રાખશે પ્રભુજી રૂઠ્યે મરી
 જાશું.—ખ્યા

ઝેરના કટોરા રાણાજીએ મોકલ્યા ચરણામૃત કરી લેશું—ખ્યા
 કૃષ્ણ નામનું જહાજ બનાવી સંસાર સાગર તરી જાશું.—ખ્યા
 બાઈ મીરા કહે ગીરગર નાગર જનમ મરણ મટી જાશું—ખ્યા

૫૫ દેશ.

મારી નાડ તમારે હાથે હરિ સંભાળજેરે,
 ખ્યારા પોતાનો જાણીને પ્રભુ પદ પાળજેરે—મારી.

પથ્યા પથ્ય નથી સમજાતું દુઃખ સદૈવ રહે ઉભરાતું,
 મને હશે શું થાતું નાથ નિહાળજેરે—મારીં
 અનાદિ વૈદ્ય આપ છો સાચા કેઈ ઉપાય વિશે નથી કાચા,
 દિવસ રચા હવે ટાંચા વંળા વાળજેરે—મારીં
 વિશ્વેશ્વર શું હજી વિચારો બાજી હાથ છતાં કાંડારો
 મહા મુઝારો મારો નટવર ટાળજેરે—મારી.
 કેશવ હરિ માફું શું થાશે ઘાણ વળ્યો શું ગઢ ઘેરાશે
 પણ લાજ તમારી જશે બૂધર ભાળ જોરે—મારી.

ભૈરવી ગજલ પદ

દીનનાથ દયાલ નટવર હાથ મારો મૂકશોમાં
 આ મહા ભવસાગરે ભગવાન હું ભૂલો પડ્યો છું.
 શાદ લોક નિવાસ ચપલા કાન્ત આતક ચૂકશોમાં—દીં
 એથ ઇશ્વર આપનો સાધનવિશે સમજું નહિં કંઈ
 પ્રાણ પાલક પોત જોઈ શંખ આખર ફૂંકશોમાં
 માત તાત સગાં સહોદર જે કહું તે આપ મારે
 એ દયામૃતના સહોદર દાસ સાફ ચૂકશોમાં—દીં
 શરણ કેશવલાલનું છે ચરણ હે હરિ રામ તાફું
 અખિલ નાથક આ સમય ખોટે મશે પણ ખૂટશોમાં—દીં

દેશ. ૫૭

હઠ લઈ ખેઠાછો હરિ રાય હવે હઠ થાયછે ર
 જગદીશ્વરજી જન્મ જડેલો નિષ્કળ જાયછે ર—હઠ

શો અપરાધ થયો છે સ્વામી પૂધુંધું પ્રણયે શિર નામી.
 અંતરયામી અતિ અંતર ઉભરાયે છે રે—હૃદય
 છે ભગવાન મને ભય ભારે આપવિના નહિ કોઈ ઉગારે
 આ સંસારે અધવચ્ચ વહાણ તણાય છે રે—હૃદય
 ઘણા ઘણાની વહારે ધાયા સેવકને ટાણે સંતાયા
 માધવ ન કરો માયા નયન ભરાય છે રે—હૃદય
 કેશવહરિ બહુ કઠણ ન થાશે નિર્દય થઈને દૂર નજાશે
 પ્રિય કરૂણામૃત પાશે જીવન જાય છે રે—હૃદય

ભૈરવી પદ

અભિમાન ઘરે શા માટે આવ્યા સહુ એકજ વાટે રે—અં
 ખર ખોટી મોટાઈ કરે તે થાપ કરે છે તાટે
 ખોટો ખેલ ખેલ મેલીદે આખર એમ ન ખાટે રે—અં
 આડ ઘડે ધાયો શું અંધા ધન યૌવનને કાટે
 અંતે સૌની એક દશા છે દાહ કરે કે દાટે—અં
 સુત દારા ખારામાં ખૂતો ગોથાં ખાય ગપાટે
 ધામ ધરાદિક વૈભવમાથી ઝડપે કાળ ઝપાટે રે—અં
 નીતિ ન્યાય પુણ્યમાં પ્રીતી શમ દમ કર શિર સાટે
 ધર અંતરમાં કેશવહરિને જન્મ મરણ ખત ફાટે રે—અં

ભક્તિ મહિમા.

પદ પદ

ત્રાટક બિલાસ.

ભૂતલ ભક્તિ પદારથ મોટો પ્રદા લોકમાં નાયે રે—મૂં

પુન્ય કરી અમરાપદ પામ્યો અંતે ચોરાશી સોયેરે.
 ભરતખંડ ભૂતલમાં આવી ગુણગોવિંદના ગાયારે
 ભાગ્ય ભલાં બ્રહ્માદિક ખોલે સફળ થઈ તેની કાયારે—ભૂં
 ધન્ય ગોવર્ધન ધન્ય શ્રી યમુનાં ધન્ય વૃંદાવન વાશીરે
 નવે નીધઅષ્ટ મહાસિદ્ધિ ડોલેને મુક્તી થઈ રહી દાસીરે—ભૂં
 હરિના ભક્ત તે મુક્તિ ન માગે માગે જન્મો જન્મ અવતારારે
 નિત્ય નિત્ય કથા હરિચર્તન સેવનને નિરખવા નંદ કુમારારે—ભૂં
 એ રમનેતો શંકર જાણે કાં જાણે શુક જોગીરે
 કાં જાણે ગોકુલની નારી રસમાણેન રસયો ભોગીરે—ભૂં

પદ ૬૦

સોરઠ.

તેરે દિલ કુબજસે બહુરાજ હમસે ન ખોલનાં મહારાજ
 હમકો કહત સીંગાર ઉતારો અંજન જધન સખ ધોઈ કરડારો
 મુખકે તિલક સુધારો પહેરો જૂલન મહારાજ તેં
 યમુનાકે નીરતીર ગોધન ચારે બંસીમેંકછુ અચરજ ગાવે
 રસભર તાલ મિલાવે સતીયાં છોર નહિં મહારાજ—તેં
 હમારો કયો પીયા અંતિદુઃખલાગે પરધર જાકે પરમ રસચાખે
 ઉનકે સંગે રહેનાં હસકે ન ખોલનાં મહારાજ—તેં
 જબસે પ્રીત તુમેરી લાગી લોક લાજ સખ કુલકી ત્યાગી
 નંદ સખી ખ્યાકુલભઈ બન બન ડોલનાં મહારાજ—તેં

(૪૫)

પદ ૬૨

ધનાશ્રી.

હોનર બાવરે માયા કીનકી ભઈ
સત યુગમે હરનાકંસરાજ ભયે ચારે ખુંટલઈ
દત્તપર દલ લાખોદલ ઉનકે પૃથ્વી સંગનગઈ-ન૦
ત્રેતા યુગમે રાવણરાજ ભયે એનેકી લંક સહી
એક લાખ પુત્ર સવાલાખ નાતી નગરી સંગ નગઈ-ન.
દ્વાપર યુગમે દુર્યોધન રાજ ભયે બાવન વીર સહી
સમયોજન જાકો ચક્ર ચલતહે મરતાં શુદ્ધ નરડી-ન૦
કલ્કીયુગમે શ્રીકૃષ્ણ ભયેજળ યમુનાં તીર સહી
ગોકુલ છાંડી પ્રભુ મથુરાં સીધારે તખ ગોપી વ્યાકુલ ભઈ-ન૦
સતયુગ ત્રેતા દ્વાપર કલિયુગ ચારે યુગ સહી
કહત કળીરા સોહી નર હારે જીને માયા મેરી મેરી કઈ-ન૦

પદ ૬૨

રામ—

સારંગ. કે ધનાશ્રી.

રામ બાણ લાગ્યાં હોયતે જાણે
ખીજ મૂરખ મનમાં શું આણે ? રે-રા૦
ધ્રુવને લાગ્યાં અંબરીશને લાગ્યાં થૈ જોડા ઠેકાણે
ગર્ભવાસમાં શુકદેવને લાગ્યાં એ વેદ વચન પ્રમાણે-રા૦
મોરધ્વજ રાજાનું મન હુરિ લેવા હુરિ આવ્યા જે ટાણે
લઈ કરવત મસ્તકપર મૂક્યાં જે પુત્ર પત્ની જોઉ તાણે-રા૦

મીરાંબાઇપર ક્રોધ કરી રાણેણ ખડગજ તાણે
 વિષના ખ્યાલા ગીરધરલાલે આરોગ્યા અમૃત ઠેકાણે-રા૦
 નરસી મેતાની હુંડી સ્વીકારી એપ ભરી ખરે ટાણે
 આગળ સંત એમ અનેક ઓધાર્યા ધનો ભગત એમજાણે-રા૦

પદ ૬૩

પીડુ.

આવોણ આવો મેરે પ્રાણકે દીલાનેવાલે
 જનકને પણ કીનો ધનુષ્યકા તોડ દીનો
 પરશુરામકી ખડાઇકોં મીટાને વાલે
 ગૌતમકી પ્રિયા તારી રૂષિમુનિકો નિવારી
 અન્નમીલ પાપી જમદૂતસેં પીછાને વાલે
 ઇંદ્રકોપ લીધો ઘેરી નંદ કૃષ્ણ કૃષ્ણ કરી
 ગીરીવરકો તુમ નખપર ઉઠાનેવાલે
 સૃષ્ટિકો પાલનવાલે પાપીકો ઉદ્ધારનવાલે
 દ્રૌપદીકી લાજ રાખી ચીરકો ખઠાનેવાલે
 વૃંદા કહે કર્ણેરી લાજ પ્રભુ રાખો મોરી
 આખિરકી નાથ મોરી તુમહી બનાનેવાલે.

પદ ૬૪ મું.

માયાનો હીચોળો.

જગ હીચેરે માયા તણેરે હીચોળે
 હૈયા હરખથી જૂલેરે...માયા.

(૪૭)

આશાના ઉન્મત મહેલ રચીને;
ત્દૃઢચરંગે રાચેરે.....માયા.
પિતા ઉજ્જવલ પરમ પવિત્ર
પ્રેમનો પ્રકાશ પમરાવે.
સ્નેહથી જગ હીંચકાવેરે.....માયા
પ્રેમની જ્યોતતો પોતલે સહુનું
હીંડોલે હલક હલાવી
જીગરમાં કંઈ જ્યોત જગાવી.
સ્નેહ સમાધિ સધાવેરે.....માયા
માતા તેમાં તૂં શક્તિ રૂપે
જગત હીંચકો હલાવે
હાલરડાં હલરાવેરે.....માયા
જગત બાપને જગત તાતથી
માતાતું તાર મીઠાવે
પ્રભૂનો હીંચકો હલાવેરે
માયાને મીઠી મનાવે.....જગ

૫૬ ૬૫ મું

(કલ્યાણ)

નિરખન દે રઘુવીર દ્રગન છળી નીર
મેર મુકુટ મકરાકૃત કુંડળ,
હાથ લીએ ધનુ તીર

દ્રગ

લછ્મન, સીતા ભરત, શત્રુઘન;
 સાથ લીઝ બલવીર દ્રગ૦
 તૂલસીદાસ પ્રભૂ ગિરીધર નાગર
 ચરણ કમલ ધર ધીર દ્રગ૦

પદ ૬૬ મું.

(કલ્યાણ)

સળ મીલી હરીકો ધરીએં ધ્યાન
 હૃદય તખ્તપર આપ બીરાજે
 ગેબી ઉડે નિશાન સળ૦
 સૂનો મેરે ખ્યારે બાત અગમકી
 ગુરૂ બતાવે નિશાન સળ૦
 શ્રુતિ શાસ્ત્ર તોહે સમજાવે
 તોબી ન ઉઘડે કાન સળ૦
 રીઢી સીઢી સંપત સળ વામે
 કહા કહે વેદ પુરાન સળ૦
 જળ તુમ અપનો રૂપ પીછાનો
 રંગરંગ પહેલવાન સળ૦

પદ ૬૭ મું.

(પીલુ કલ્યાણ અથવા સોરઠ)

મજ્જન રામસદા સુખદાર્ઘ
 છન ચરણનસેં નીકસી સુર નદી

શંકર જટા સમાધ

ભજ૦

જટાશંકરી નામ પડ્યો હે ત્રિભૂવન તારનઆધ.

સમવામ દિશિ જનકી લલમન ડાળી ઓર

સકલ ધ્યાન કલ્યાણ સમ માન ગર્વ સખતોર

ગંગાબડી ગોદાવરી તીર્થ ગયા સખ સાર

અયોધ્યા નગરી રામકી રામચંદ્ર અવતાર—ભજ૦

જન ચરનન સંતન મન ધ્યાયી

જન ચરનન તરી અહલ્યાબાધ

જન ચરનનકી પરમ પાહકા

ભરત રહ્યો લપટાધ

ભજ૦

જન ચરનન કેવટ ધોધ લીનો

તખ પ્રભૂ નાવ ચલાધ

ભજ૦

દંડકવન પ્રભૂ પાવન કીનો

રૂપિ મન ત્રાસ મીરાધ

ભજ૦

સોધ પ્રભૂ ત્રિલોક કે સ્વામી

કનક મૃગ સંગ ધાધ

ભજ૦

કપી સુગ્રીવ સખ હો ગયે બ્યાકુલ

જાકે છત્ર કીરાધ

ભજ૦

રીપૂકો અનુજ બીલી પણનિશિચર

પરસત લંકા પાધ

ભજ૦

શિવ સનકાદિક, ઓર બ્રહ્માદિક

શેષ સહસ મુખગાધ

ભજ૦

તુલસીદાસ પ્રભૂ ભારત સૂતકી

નિજ મૂખકરત બડાધ

ભજ૦

(૫૦)

પદ ૬૮ મું.

(ભેરવી)

મૂરખ મૂગ દુઢવલ કસ્તૂરી
અપને અંગમેં ભરી કસ્તૂરી
ધાવત ફરી ફરી મૂરખ૦
બિકલહી બ્યાફલ જન જન દૂંઢત.
શુદ્ધ ન રહી તન પૂરી મૂરખ૦
કપટનાદકે બસહી પડયો જખ
હો ગઇ તખ જતિ ખૂરી મૂરખ૦
હિડગઇ તખ મૂગડી મૂરખાઇ
નાલી લગી જખ છૂરી મૂરખ૦
અમૂલ્ય ધન તન પ્રાણુ ગુમાયો !
પાયે બદન બીચ સૂરી મૂરખ૦
મૃત્યુ સમય પિછતાવન લાંગ્યો
કહીસૂન માનત ફરી મૂરખ૦
પરબ્રહ્મ સ્વામી જખ બ્યાપક
હરધટ હય પૂરી નૂરી મૂરખ૦

પદ ૬૯ મું.

(પહાડી)

થયા મુજ કેશ ધોળા તોય હું સંસાર માંહી !
જયાછે ઉંડા ડોળા તોય હું સંસાર માંહી !

કાયાની કાન્તિ ગઈ ત્વચા મુજ ખૂટી રહી
જૂવાની ચાલી ગઈ તહાય૦

વાસનામાં ચકચૂર બની
નારી બની નકાબી ખાની
જાણી લીધા જગના ધણી તહાય૦

અચ્છેત.

ક્યાં જૂવાની ખોરહે વેા શાહવાનીકે લીએ
પીરી મેરે આકરે કેવે જૂવાની ખુચલીએ
સકતહે જળ વૃક્ષ ફેરહરા હોતા નહીં

હે કહાની વેા જૂવાની પીરે ફાનીકે લીએ-થયા મુઠ
આખો રફતા નહિરમે લોટ કર આતા નહીં

પાનહીં સકતા જો યુજસ્તા ધંસ જૂવાની કે લીએ.
માંયામાં મસ્ત બની ગયા ગોવિન્દ નહીં

હવે સહુ કાન્તિ ગઈ તહાય૦
હવે મન માન પાછા આમાંથી કાઢુછે ત્યાંહી

જોઈ લીધા અવિનાશી તહાય૦

દીલમાં છે સગળહુ તેથી પરમપદ પામું નહીં
જપું હવે શીવ શીવ હરિ તહાય૦

પદ ૭૦

સોરઠ કે મહીદીપ છંદ.

મેરે ગિરીધર ગોપાલ ફૂલરોન કોઈ-મે

બાકે શીર મોર મુગટ મેરે પતિ વોઈ

અખતો ખાત ફેલ ગઈ બને સખ કોઈ-મે

(૫૨)

શંખ ચક્ર મહા પદ્મ કંઠ માલ જોઈ
તિલક લાલ બાંકી છળી નિરખી નિરખી મોહી-મેં
માત પિતા પતિ બંધુ સંગી નહી કોઈ
સંતન સંગ જોકે જોકે જોઈ લાજ જોઈ-મેં
મે પીયાકો દેખ હસિ લોક બને રોઈ
નયન જલ સીંચ સીંચ પ્રેમ બીજ જોઈ-મેં
લોક ત્રાસ છોડ દીયો કહા કરહી કોઈ
મીરાંકી લગન લગી હોની સોતો હોઈ-મેં
કલ્યાણ. ૭

જીને કીયા કલેશકા ચૂરા સોહીનર ચૂરા
અનુભવી પૂરા સદ ગુરૂ પૂરા ૭૦
જીને જ્ઞાન કમાન ચડાયા શત્રુદલ સખહિ હઠાયા
નિરંતર આપહી અશુભ કહાયા બજરહી તૂરા ૭૦
એક નિર્ભય નિશાન ઘડિયાં જળઆનંદ ઘનમેં અડિયાં
અનાદિ અચળ તખ્ત પે અડિયાં નિશ્ચળ તૂરા ૭૦
જ્ય જ્યકાર ધ્વની જ્યાંહોવે દુઃખરૂપ જ્ઞાંતિ સખખોવે
નિરંતર આપ આપસે જોવે સોહીનર ચૂરા ૭૦
દહુદીશહી આપ બિરાજે અજબજ્યાં અનહદ બાજે બાજે
આપસ્વતંત્ર નૃસિંહ બાજે સદા હનુરા ૭૦

લૈરવી. ૭૨

બના સિયારામ કોં દેખે નહિ દિલમે કરારી હ
ઉઠી રધુ વંશમે તીનગી અવધ સારી પ્રજારી હ બિ.

હુવા રઘુવંશમે પાપી દુઃખી સારી અવધ વાસી
 ખીનાજલ મીનજયું પ્યાસી એસી ગતીયાં હમારી હૈ જિ०
 નફ્ટ મેરી માતકી કરની સકળ દુનીયાંસે ન્યારી હૈ
 વિમુખ મોકું રામસે કીનો એસી જનુની હમારી હૈ જિ०
 સુનાજળ તાતકા મરનાં જીવરવરસી શીમારી હૈ
 નહિમે રાજકા ભૂખા નહિ જનુની બિપ્યારી હૈ જિ०
 ભરતલોટે ધરતી ઉપર નયનમે નીર બારી હૈ
 રામ લક્ષ્મન ચલે બનમે કેસી કીરતાર બિચારી હૈ જિ०
 લેરવી. ૭૩

મૈં નજીવું બિન સમ મૈયા મૈં
 કાલ સવેરે મે બનજાઉં આગલગી ઉનગામ-મૈં
 નફ્ટ કેસી ભાઇ માત અમારી કેસે નફ્ટ કીયે કામ
 અપને જનમ ધૂલકીયા સખ તાત ગયે સ્વરધામ-મૈં
 વસીષ્ઠ ગુરૂ પંડિત અતિજ્ઞાની જીનનકે વિશ્રામ
 ઉનકો લેકર જાઉંમે બનમે રામચરણ કડં ધામ-મૈં
 નીર ઝરત હૈ ભરત નયનસેં કધુ ન મીલે આરામ
 તુલસીદાસ ભયે બિકલ ભરતજી ચિતનરહત એકઠામ-મૈં

૭૪ કાશી

બનમેં ચલે હોનું ભાઈ અરે કોઇ લાવો સમગ્રાઈ-બ૦
 આગે ચલતહૈ રામ રઘુપતિ પીછે ચલત સીતા માઈ
 તાપીછ લક્ષ્મન જાત ચલતહૈ હશરથ પ્રાણ તજાઈ
 કેસી વો બની ન બનાઈ—બનમેં

મહેલમે રાવે માત કામલ્યા ઓર રાવત સુમીત્રા માર્ધ
નગર મહી સળ લોક રાવતહૈ કેકધ મન પીછતાઈ
રદદય કળ બાત ચીરાઈ—બનમે.

૭૫ ભજન.

હવ લાગ્યોરે ડુંગરનાં અમે કેમ કરીએ
કેમ કરીએ અમે કયાં જઈ વચ્ચીએ—હવ.
ભાગી જઈએતો ભગાતું નથી વાલા
મેસી રહીએતો અમે બળી મરીએ—હવ.
નિવૃત્તિનાંતોરે ઠેકાણું નથીરે વાલા
પરવરતીની અમે પાંખુ ધરીએ—હવ.
આ કાંઠે ગંગા ઓલેકાંઠે જમનાંરે
વચમાં મેઠાંરે અમે નાચા કરીએ—હવ.
મેડલી અમારીરે જુડવાને લાગીવાહાલા
જુડજી તારે તો અમે સેજે તરીએ—હવ.
બાઈ મીરાં કહે પ્રભુ ગીરધર માગરવાલા
સાધુને ચરણેરે અમે શીવ ધરિએ—હવ.

દુહી.

પનઘટ બેઠે પન ઘટે પનઘટ વાકો નામ
તુલસી કેસે પનરહે પનહારનકો ડામ

૭૬ ભજન.

તુંહીરામ તુંહીરામ તુંહીરે મારો ચરણો બાલે રામનામ
બસ તુંહીરે રામ તુંહીરે રામ તુંહી

ચરખો મારો અજળ રંગીલો ફળીયો લાલ ગુલાલ
 કાંતન વાલી છેલ છખીલી આકાશ નાખે તાર
 અરબુ સુણને મોરીરે મારો ચરખો ગોલો
 પીંજણ પીંજવવા મેં મધ તો સુણા પીંજરા ભાત,
 પીંજણ પીંજરાને ગલ મળતો સતચુર અકલ જતાઈ-અ.
 જળ ઉપર જળ નીપજે ને જળમાં કીધો વાસ
 એક અચખો એસુણ્યો લાઈ બેટી જનમે બાપ-અરબુ
 બેટી કહે છે બાપને તું અણુ બન્યો વરલાંબ્ય
 અણુબન્યો વર નામજે તો તારે મારે ઘર બાર અ.
 માતારે મરજે પિતારે મરજે મરજે ઘર ભરચાર
 એક ન મરજે સુતારીડો મારો ચરખાનો ઘડનાર અ.
 રામ દાસનો કહે કખીરો આજીવ ચરખો કહેવાય
 એ ચરખોજે ફેરવે તે અજર અમર હોય અ.

૭૭ સજન.

નાકીનો હુરિકો સમરન તેરે સખદિન વૃક્ષા ગયોરે
 જુગ બંધનસેંબંધન નાહીં નહિં કોઈ આન પર્યોરે
 પર્યા પછી કોઈ ના નીકસકે કોટ ઉપાય કરોરે નાકી
 બાલા પનમે ખેલ મચાયો અંબતુમ તરન ભયોરે
 વૃદ્ધ ભયે કદ વાંચુને લેયોં તેરો દુઃખ નહિં ભત સયોરે
 કરસેં દાન પુન્ય નહિં કીનો તિર્થ ન પાઉં ધર્યોરે
 કામ કોધ મદ લોભ મોહસેં શ્રદ્ધ ગ્રીભન નયો નયોરે ના.

ભવ સાગરકી ઘેરી નદીયા સખબુગ જાત વયોરે
સૂર કહત હૈ હરિ ભજનવિન કોઈ નહિ પાર પર્યોરે ના.

૭૮ ધનાશ્રી

હરિ વિમુખકો સંગ તજ મન હરિ વિમુખ.
જાકેસંગે કુબુદ્ધિ ઉપજે પરે ભજનમેં ભંગ તજ.
કાકકોં કયા કપૂર ચુગાંવે શ્વાનહિ નાવત ગંગ તજ.
ખરકોં કયા કસ્તુરી લેપન મર્કટ ભૂષણ અંગ તજ.
સૂરકો આદર્શ દિખાવે મુગેકો મરદંગ તજ.
વિવધરકો પય પાન કારવે વિખ ન છાડે ભોરીંગ તજ.
સુરદાસ પ્રબુ કાલી કાંબલીયાં નચડે દુનૈરંગ તજ.

૭૯

કેદારો, પ્રિતાવલ કે પ્રિભાસ.

જો તુમ છોડો પીયા મેં નહિં છોડું,
તોરી પ્રીત તોછી પીયા કોન સંગ જોડું
તુમ ભયે તરૂવર મેં જનું પંખીયાં
તુમ ભયે સરોવર મેં જનું મછીયાં—જોતુ.
તુમ ભયે ગિરિવર મેં જનું ચાર
તુમ ભયે ચંદ્ર મેં જનું ચક્રોત—જોતુ.
તુમ ભયે માતી પીયા હમ ભયે ધાગા
તુમ ભયે સોના હમ ભયે હિ સુહાગા—જોતુ.
ખાધ મીરાં કહે પ્રભુ વ્રજ કે વાસી
તુમ મેરે ઠાકાર મેં તેરી દામી—જોતુ.

ભૈરવીની છાંયા. ૮૦

૧ દેખોયે કાયા નગરકી રેલ રેલસે અજબ નિરાલી હય (૩)
 પાપ પુન્યકી બનાકેતાલી અકલ સડક જસમેં સે નિકાલી
 દિલકા કાંટા લગા જીધર ચહાય ઉધર ધુમાલી હૈ—કાયા.
 સ્વાસ ધુંવા મુખસે હય જારી મોહકી ખાટ બના હિતકારી
 તન કાંઇજન લગા કે જસમેં અગ્નિ ખાલી હૈ—કાયા.
 નેમ ધર્મ કે પૈયા બનાકે સતકા લક્ષ્મી પુખ ચડાકે
 જ્ઞાન કમાની ખેંચ ધ્યાનકી સાંકલ જોડાલી હૈ—કાયા.
 નવજકા ઘાંટા હરદમ હિલતા જસકા ટેમ રેલસેં મિલતા
 હાથકા સિંગલ ગિરા રેલ અબ આને વાલી હૈ—કાયા.
 અરે મુસાફર કયું દુઃખ ભરતા રામ નામકા ટિકટ ન લેતા
 કફકી સીટી બંજી રેલ અબ ચલને વાલીહૈ—કાયા.
 તાર જખર હિચકી જો આઇ કાલં ખાદલિયાં સિરખેં છાઇ
 રેલ ભંચર ગયા છુટ પંડા ઇસ્ટેશન ખાલી હૈ—કાયા.

ધનાશ્રી ૮૧

કુકર્મરે કામી શું ના કરે કુકર્મરે-ટેક
 સુતપિતૃ માત ભગિની સંહારે સ્વાસ્થ્ય માટે મિત્રને મારે
 પ્રભુથી નદિલમાં ડરે રે—કામી.
 અહોનિશ ધાકણકરે અનીતિ પરધન પરદાશમાં પ્રીતી
 પાપમાં પાપ ધરે રે—કામી.
 અણ ખખતાં ખાયે ખાંતેથી જાલિમ જુલમકરે જાતેથી
 મધુખી મસ્ત ફરે રે—કામી

નિમક હરામી થતાં નહિં લાગે ગમાર ગર્વ કરીને ગાળે
પછી વિષુ મોતે મરે રે—કામી

સોરઠની ગઝલ. ૮૨

તેરી શરણમેં આયકે ફિર આશ કિસકી કીજીએ
નહિં દેખ પડતા હૈ મુઝે દુનીયામે તેરી શાનકા
ગંગા કિનારે બેઠકે કયોં કૂપકા જલ પીજીએ—તેરી.
હરંગીઝ નહિં લાયક હું મેં ગર એ તેરે દરખાસકા
મેરી ખતા કોં માફકર દીદાર અપના દીજીએ—તેરી.
પતીત પાવન નામ સુનકે મેં શરણુ તેરી પડા
અબ સફલ કર ઉસ નામકો અપના મુઝે કરલીજીએ—તેરી.
મીલતા હૈ પ્રદ્યાનંદ જીસકે નામ લેનેસેં સહી
ઐસે પ્રભુ કોં છોડકે ફિર કોનસે હિત કીજીએ—તેરી.

મહાક. ૮૩

જંસી તેરી બાજીતો સહી અજી મેરે રાધે ખ્યારે શ્યામ—ખ.
ખિંદાવનકી કુંજ ગલનમેં ગોપી વિપત લાઇ
કહોતો કૃષ્ણુ તુમ કર્શન દીજો નહિંતો બાન ગાઇ—ખ.
ઇત ગોકુલ ઇત મથુરાં નગરી બિચમેં જમુના સહી
આપ કૃષ્ણુજી પાર ઉતર ગયે હમમે કહુ ન કહી—ખ.
લેકર ચીર કદમ ચડ મૈઠે આશા લાગ રહી
બાત કૃષ્ણુજી યુમત કીજો ખચનાં સાચ નહિં ખ.
સાત સમુદર વાપ હરિકી લીલા લાગ રહી
તાલ પખાવજ મદંગ વાજે સખીયાં નાચ રહી ખ.

અંગ લભૂત ગરે મૃગ છાલા માલાહાત લઈ
 ખુલગયા નયન ઇન્દ્ર જડલાગ્યો યમુનાં ઉલટ' લઈ ખ૦
 એક દિન કૃષ્ણતુમ મેરેઘર આજે મેદધમચનાં રહી
 ચંદ્ર સખી ભજ કૃષ્ણજી ચરણાંલપટ રહી ખ૦

માઠ. ૮૪

શ્રી ગોવર્ધન વાસી સાંવરે લાલ તુમવિના રહ્યો ન જાય
 વૃજ રાજ નંદકો લાડીલો શ્રીજી તુમવિના રહ્યો ન જાય.
 નીકી મોહન આછી મધુરી શી મોરલી જાજાય હો...શ્રી
 બંકચીત્ત મુસકાય કે લાલ સુંદર બદન દેખાય
 લોચન તલપે મીનજ્યુ' લાલ ઘડી ભર જુગસમ જાય.—તુમ૦
 સસસુર સંધાયકે લાલ મોહન બેન બજાય
 સુરત સુહાઈ બાંધકે લાલ મધુર મધુર સ્વરગાય લાલ તુમ૦
 રસીક રસીલા બોલની લાલ ગિરિ ચઢી ગૌવાં બોલાય
 ગંગ બોલાય ધુમરીસે લાલ ઉચેટેર સુનાય હોલાલ-તુમ૦
 દ્રષ્ટ પડીજી દીવસતે લાલ તબને રૂચેન અન્ન
 રજની નીદ્રાન આવહી લાલા વિસર્યો લોજન પાનહોલાલ-તુમ૦
 દર્શન કો નેનાં તપે લાલ બચન સુનનકે કાન
 મીલવેકો હીયરાતપે લાલ મેરો જીયકે જીવન પ્રાણ હોલાલ-તુમ૦
 મન અભિ લાખા મુરહી લાલ લાગી નેનનકી મેખ
 એક ટક દેખું આવતો લાલ નાગર નટવર લેખન હોલાલ-તુમ૦
 પૂર્ણ સખી મુખદે બકે લાલા ચિત્ત ચોટયો ચોહી ઠોર
 ૩૫ સુધારમ પાનકે લાલ સારસચંદ્ર ચકોર હોલાલ-તુમ૦

લોકલાજ કુલવેદકી લાલ છોકરો સકળ વિવેક
કમલ કવિ રવિ ન્યુ બે લાલ કાલુકાલુ મીત વિશેષ હોલાલ-તુમ
મનમથ કોટિક મારણે લાલ જેમી હગ મગી ત્યાલ
જીવતી જન મન કુંદનાં લાલ આંખુજ નેન વિશાલ હોલાલ-તુમ
એરઠ લાગી લાડિલે લાલ જેસે આતક મોર
પ્રેમતીર બખાયકે લાલ નવધન નંદ કિશોર હોલાલ-તુમ
કુંજ ભુવન કીડા કરે લાલ સુખ નિધિ મદન ગોપાળ
અમશ્રી વૃંદાવન માલતી લાલ તુમ ભોગી ભમર ભૂપાલ

હોલાલ—તુમ

જીમજીગ અવિચળ સજ એ લાલ એ સુખ શૈલ નિવાસ
શ્રીગોવરધન ધર રૂપ લાલ બલિહારી ચત્રભુજ દાસ—તુમ

ભૈરવી, ૮૫

સુગંધી હીન વૃક્ષને અડેના કોઈ નો હાથ
કુવાડાના પડે છે ધા સુગંધી વૃક્ષને માથે ૧
થયેલાં બાવળે ફૂલો કહોને કોણ તોડે છે
પરંતુ મોગરો હીઠો પછીથી કોણ છોડે છે ૨
વાધારે શ્રેષ્ઠતા વાળાં વધારે કષ્ટ પામે છે
કદી જે સૌખ્ય દેખે તો મરણથી માત્ર દેખે છે ૩
હશેજે પશ્ચિમો સારાં બલાંને કંકમાં મીઠાં
ધશે તે પાંચરે કદી થયેલાં એ ઘણાં દીઠાં ૪
જીવ્યોને કંતુરી માટે મૃગેની શીદશ થાયે
મિત્રારાં શાંત પ્રાણીની અકાળે જીંદગી બાયે ૫

ધ્રુવે એમ મેં લાગે ગુણોથી સહેજ પૃથ્વીને
 ઉપાડી જાય છે તેને અકાળે કાળ વીણીને ૬
 ખલકમાં દ્રષ્ટીથી જોતાં ગુણીની પાયમાલી છે
 નમાલાની લક્ષ્મીની ધુતારાની ખુવારી છે ૭
 જનારા નીચ સ્તાના સુખી છે મોજ માણે છે
 ખરે રસ્તે જનારાનો વિપત્તિ અંત આણે છે ૮
 હશેકાંતો પ્રભુસુતો ગયોકાંતો સકળ ભૂલી
 ગુણીઓને નકર આવી ન હોયે દુઃખની શૂળી ૯
 મરેજે ગુણથકી પ્રાણી કહો તને ધર્યાંથી શું !
 કદર જાણી શકેના જે ભજન તેનું કર્યાં થી શું ! ૧૦
 પ્રભુ જેજે કરે છે તે જનોના સૌખ્ય સાડે છે
 ગુણી ઓને દુઃખી દેખી પરંતુ ધૈર્ય જાતું રે ૧૧
 વધારે હોય જોલાયું કમાતેની પ્રભુ માગી
 નદેશો દુઃખ સારાને કહું છું પામહું લાગી ૧૨
 મરશીયા. ૮૬

ગુરુરાજ મારા ગઠ પણમાં ગોર્વીદ ગાશું.
 હાલ કામથી નથી નવરાશ ગુરુ
 હિંડખીલ અમે સાંભળ્યું તમારૂં સુક્રપુરનું જતાવ્યું છે ખાડ
 પણ ધરનું ચોટયું છે કારભાર ગુરુ
 મોટો છોકરો જુગારી થયો છે નાનો છોકરો વિલાયત ગયો છે
 એવો ધમરાળ ચાલતો રયો છે ગુરુ
 નારી કર્યો મલી છે કલ્યાણી નિત્ય કાલજીવ પ્રજાને ભક્ષરાણી
 ત્યારે ધરને શું મૂકવું જાણી ગુરુ

અમે મોટાકે હે વાગે વેપારી રાત દીવસની ઘણી મગજ મારી
 ક્યારે સાંભળીયે આમો તમારી ગુરૂ
 સાઠ વર્ષની ઉમર છે અમારી તેથી આંખમાં આવીએ તમારી
 પણ આણે લહે નાનાકડી નારી ગુરૂ
 સાઠ લાખની પૂંજમાં શુંકરીયે સાઠ અખળે તિજેરીમા ભરીયે
 ત્યારે શાંતી કંઈક દીલમાંડી ધરીયે ગુરૂ
 હજી છોકરાનાં છોકરાં પરણશે તેનાં છોકરા આ ખોળામાં રમશે
 ત્યારે ચિત્તની ચીંતા આ કાંઈક શમશે ગુરૂ
 યુરોપ આફ્રીકા સુધી વિચરશું આસ્ટ્રેલીયાનું સોનું સંધરશું
 અમેરીકાની લક્ષ્મી આંહી ભરશું ગુરૂ
 જોહુ પુન્યને ધમ કરવાલાગું સર્વ ધરનો પરી ગ્રહત્યાગું
 તોતો ભુંડી રીતે ભીખમાગું ગુરૂ
 હજી આવરહા છે મારી લાંબી હજી કડની નથી નર્મી કાંબી
 હાલવૃદ્ધા વસ્થા નથી આંખી ગુરૂ
 પેટ ભરવાને કીધાં છે પોથાં ગમનહિને સર્વે મારે ગોથાં
 એવાં શાને ખાંડું હું ભાઈ થોથાં ગુરૂ
 સેવા પૂજમાં વખત શીઠ ગાળુ ઠાકર મૂર્તિને ભાવથી નભાળું
 નવો નવા રંગ નિત્ય હું નિહાળું ગુરૂ
 અમને સોનાના કીમીયા બતાવો લઈએ નાણાંનો ખુબજેથી લાંવા
 તોતો અમને તમો ખુબભાવો ગુરૂ
 સવ સાધનો લક્ષ્મીથીસુઝે તેથી અંતરની આપહામૂઝે
 તેને વાપરતાં દીલ માડૂ ધૂજે ગુરૂ
 નવગજના નમસ્કાર તમને નાહક ખોટી ક્યાં તમે અમને
 શુંલાગે વળગે ધનને ભજનને ગેરૂ
 એવી મમતાઓ જીવની જાણી ગુરૂશજ સુખે વધાએમ પાણી
 ફડાં તારા કરમની કાણી ગુરૂ

મહાદીપ. ૮૭

દીનકો દયાલ છાંડી કોન શરન જાઉં	
એક રામ નિરંકાર સોહી ધામ પાઉં	દી૦
એકબચન એકબાણુ એક પત્ની સૈયા	
ઐસે પ્રભુ છાંડ કેહમ કીનકો લભું લૈયા.	દી૦
જીસ ઘટમે રામનામ સોહી ઘટ સચ્યા	
રામકો સ્વરૂપ જાને સોહી ગુરૂકા બચ્યા	દી૦
ભક્તનકે કાજ મહારાજ સગુણ ધારી	
સખનકો કરી ઉદ્ધાર પીંગલા ઉધારી	દી૦
પ્રભુ ગરીબકે નીવાજ મેંગરીખ તેરા	
એક ખેર કહો દયાળ તુલસી દાસ મેરા	દી૦

ભજન ૮૮.

મળજો સાહેબને દરબાર મલજો અલખને દરબાર મળજો જતીસતી
ખેતર બગાડયું ખડસલે ને સભા બગાડી ફૂડ
સંત બગાડયા લાલચેં લાઈ કેસર મળીગઈ ધુડ-મળ-
આંખો બાણીમેં સેવીયો પણુ આંખો પડયો થઈ રાખ (કૈલાસ)
આંખાકેરી પહેલાવેલી અમને મળજો શાખ-મળજો
આંધળાને શું આરસીને બહેરા પાસશું વાત
કળહિણીની શું ચાકરી લાઈ લંગડાને શો સાથ—મળ
હીરા ઝવેરની કોથળીલાઈ રતન જડેલું માંઈ
નવનવ મહિને થાય પ્રગટ તેનો ઘડનારો ઘટ માય—મળ
કબીરની માયે કબીર જન્મ્યો કદી મળ્યું નહિં સુખ
ડાલે ડાલે કબીર ભમીયા પાને પાને દુઃખ મળજો

ગઝલ. ૮૯

ઓઢયા ધન દીન બંધો હાથ મારે છેડ શોમાં
 આમહાલવરાનમાં છે.સ હાયક આપમાર
 કૃષ્ણ અંદ્ર કૃપાળ કમળાકાન્ત આખરખુટ શોમાં ઓ૦
 આપનો આધાર મારે અન્ય હું સમજું ન કાંઈ
 દીનનાથ નછેક જંગલમાં વિખુટો મૂકશોમાં ઓ૦
 અન્યજે સંબંધ તેતો બંધરૂપે છેક માનું
 માત તાત ખરાં તમે છો ઓ કૃપા ધન ચૂકશોમાં ઓ૦
 આ મહા લવ રાનમાં છે દામોદર સાથ તારો
 છોડીને પરવાર મારી થઈ નમેરી છુટશોમાં. ઓ૦

જીવને ઉપદેસ. ૯૦

(દશા આ શી થઈ મારી—એ રાજ.)

જગતમાં કોઈ નથી કેનું (૨) ધરે છે દુઃખ તું શાનું ?
 સાખી.—અસારમાં હું પદ કરી મોહિત થયો અપાર,
 સુઝયું લેશ નહિં તુને, કાળ ઘણો વિકરાળ;
 ઝડપથી જીવ જાવનો, (૨) તરકમાં જૈ સમાવાનો જ. ૧
 સાખી.—પુત્ર કલત્ર કુટુંબીએ, નહિ આવે ત્યાં સાથ,
 માયામાં લપટાઈને, ખુવાર થા નહિ પાન્ય
 દેવાની દુનીયા છોડી (૨) શરણ થા ઇશને દોડી જ. ૨
 સાખી.—ભટકી ભૂલ્યો વન વિશે રસ્તે થયો હેરાન,
 ચોર લુટારાથી બહુ ખુવાર થયો નાદાન,
 હરામી હાલ શા થાશે (૨) ખરે તુજ આખરૂં જાશે જ. ૩
 સાખી.—મુંઝાઈ મુંઝો રહી કર્ન અનેક વિચાર,
 દામોદર જડ શું થયો સાવધ થા પળવાર;
 મુરારી થયું છે સાચું (૨) વિના તે છે બધું ઠાચું જ. ૪

નવીન જીવન

રોગી અને નિરોગી તમામને ઉપયોગી ધૈર્યથી ગુણ્ય તેમાં સાન છે. લોહી સુધારે જૂખ લગાડે અને સારી શક્તી આપે. ગરમી હટાડે વગેરે અનેક ગુણો તે દવામાં છે. કીમત ડબ્બી ૧ ના રૂ. ૪,

વૈદ્ય દામોદર કાનજી દવાખાતું
મુંબઈ. કુંભાર દુકડા ઘર નં ૨૩

દ્રાક્ષારસ.

લોહી સુધારી શક્તી આપે સુસ્તી મટાડે. ખાંસી દમ વગેરે જાતીના રોગને મટાડે ઝાડો સાફ લાવે વગેરે અનેક ફાયદા છે.

કીમત શીશા ૧ ના રૂ. ૨. દેવ કિપર પ્રમાણ.

તે શિવાય.

એ વૈદ્ય શાસ્ત્રી દામોદર કાનજી ના દવાખાતામાં તાવ ખાંસી દમ અને મજકર્ણ, વગેરે દરદોની પ્રશ્ની અકસીર દવાઓ છે અને ઘણાં હઠીલાં કોઈ પણ જાતનાં દરદો માટે એક વખત રૂબરૂમાં મળી અગર પત્રદારા હકીકત લખી નેની દવા શરૂ કરવાથી અવળ્ય દરદોને સારો લાભ થશેજ. એમની પ્રસિદ્ધી માટે ખાત્રી પત્રની જરૂર નથી. પ્રત્યક્ષ અનુભવથી દરદોને કદાપણ ખાત્રી થયા વગર રહેશે નહિ.

મળવાનો ટાકમ સવારના ૮ થી ૧૧૧ સાંજના સંધ્યા ૭ સુધી.
ઠંડાણ.—કુંભાર દુકડા ઘર નં. ૨૩ મુંબઈ નં. ૪.

વૈદ્ય દામોદર કાનજી દવાખાતું.

